

ПРОТОКОЛ № 13

засідання координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Одеській обласній державній адміністрації

29 вересня 2026 року

Форма проведення — онлайн

- Головуючий:** *Братчук С.Б.* — заступник голови координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Одеській обласній державній адміністрації, голова громадської організації «Чорний тюльпан. Одеса».
- Секретар:** *Привалова Н.В.* — секретар координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Одеській обласній державній адміністрації, головний спеціаліст сектору позашкільної освіти, виховної роботи та молодіжної політики управління освіти та молодіжної політики Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації.
- Присутні:** члени координаційної ради: Братчук Сергій Борисович, Привалова Наталія Володимирівна, Громович Уляна Олександрівна, Джуган Дарія Сергіївна, Докус Ангеліна Олександрівна, Кузьменко Василь Сергійович, Макосій Дмитро Іванович, Назаренко Світлана Борисівна, Неруш Анна Юріївна, Пепеляшкова Лілія Сергіївна, Різникова Ярослава Олексіївна, Рокунець-Сорочан Оксана Миколаївна, Сірякова Марина Олегівна, Незвищук Наталія Павлівна, Тимофєєв Валерій Якович, Сабатин Аліна Олегівна, Хижняк Валерія Євгенівна.
- Відсутні:** Касько Вікторія Миколаївна, Лончак Олександр Анатолійович, Шалигайло Антон Ігорович.
- Запрошені:** заступники голів районних державних (військових) адміністрацій Одеської області, завідувач сектору позашкільної освіти, виховної роботи та молодіжної політики управління освіти та молодіжної політики Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації, заступник директора Одеського обласного гуманітарного центру позашкільної освіти та виховання, голова редакційної колегії з підготовки підсумкового електронного видання за результатами проведення I щорічної обласної молодіжної конференції «Одещина українська: молодь, ідентичність, майбутнє».

Питання для розгляду («Порядок денний»):

1. «Про здійснення інформаційно-просвітницької діяльності у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності закладами культури Одещини» за результатами I півріччя 2026 року

Доповідач: Департамент культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини Одеської обласної державної адміністрації

2. «Про національно-патріотичне та військово-патріотичне виховання в закладах освіти Одеської області»

Доповідачі: - Департамент освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації
- Одеський обласний гуманітарний центр позашкільної освіти та виховання

Співдоповідачі: *заступники голів районних державних (військових) адміністрацій Одеської області*

Порядок денний засідання координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Одеській обласній державній адміністрації підготовлено відповідно до плану роботи координаційної ради на 2026 рік та затверджено заступником голови (начальником) Одеської обласної державної (військової) адміністрації – головою координаційної ради Шалигайлом Антоном Ігоровичем.

Братчук С.Б. звернувся до учасників засідання з вітальним словом:

Шановні члени Координаційної ради!
Шановні колеги!

Розпочинаємо чергове засідання Координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Одеській обласній державній адміністрації.

Сьогодні наше засідання відбувається напередодні особливої для кожного українця дати – 1 жовтня, Дня захисників і захисниць України.

Це день, який сьогодні має для нас особливе значення.

Ми вшановуємо тих, хто зі зброєю в руках захищає Україну, її свободу, незалежність і право українського народу бути господарем на своїй землі. Водночас ми вшановуємо пам'ять тих, хто віддав за Україну найдорожче – власне життя.

І не даремно цей день пов'язаний із Покровою Пресвятої Богородиці та українською козацькою традицією. Адже для українців захист своєї землі, свободи, честі, родини і держави – це не лише військовий обов'язок. Це частина нашої історичної пам'яті, культури та національного характеру. Офіційно 1 жовтня також відзначається День Українського козацтва.

І сьогодні, напередодні цього дня, особливо гостро усвідомлюємо просту, але фундаментальну істину: державу захищають не лише на полі бою. Державу захищають також пам'яттю, мовою, освітою, культурою, історією, вихованням і щоденною працею для формування покоління громадян, які знають, хто вони, якою є їхня держава і чому її потрібно берегти.

Саме тому діяльність нашої Координаційної ради сьогодні набуває не лише організаційного, а й стратегічного значення.

Утвердження української національної та громадянської ідентичності – це про те, якою буде Україна завтра. І від того, наскільки послідовно, професійно та скоординовано ми працюємо сьогодні, залежить, чи матимемо покоління українців, для яких незалежність, свобода, державність і відповідальність за свою країну є не абстрактними поняттями, а власними життєвими цінностями.

Тому наша робота – не формальна і не епізодична. Це системна, планова та міжсекторальна діяльність, спрямована на конкретний результат.

Бажаю всім нам сьогодні конструктивної роботи, професійного діалогу та конкретних рішень.

Розпочинаємо засідання Координаційної ради.

Шановні колеги, традиційно порядок денний та надані доповідачами інформаційні довідки секретарем координаційної ради були завчасно надіслані членам координаційної ради для попереднього опрацювання. У кожного була можливість детально ознайомитись з наданими матеріалами.

Тому прошу встановити **регламент виступів до 5 хвилин**.

Прощу голосувати за запропонований регламент.»

Хто За? Проти? Утримався?

Пропозицію Братчука С.Б. підтримано одностайно присутніми членами координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Одеській обласній державній адміністрації.

Рішення прийнято.

Братчук С.Б. Сьогодні в межах порядку денного маємо розглянути низку важливих питань, які безпосередньо стосуються реалізації державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності в Одеській області.

А саме – питання «Про здійснення інформаційно-просвітницької діяльності у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності закладами культури Одещини за результатами I півріччя 2026 року».

Його розгляд дасть можливість оцінити стан та основні результати роботи закладів культури області у цьому напрямі, визначити найбільш дієві практики, а також окреслити подальші завдання щодо посилення змістовної, системної та результативної інформаційно-просвітницької діяльності.

Окрему увагу приділимо питанню «Про національно-патріотичне та військово-патріотичне виховання в закладах освіти Одеської області».

В умовах повномасштабної війни це питання набуває особливого державного значення. Саме система освіти відіграє ключову роль у формуванні у молодого покоління української громадянської ідентичності, стійких ціннісних орієнтирів, почуття відповідальності за державу, поваги до захисників і захисниць України, усвідомлення цінності свободи, незалежності та територіальної цілісності нашої держави.

Водночас хочу поінформувати членів Координаційної ради про започаткування у 2026 році нової регіональної ініціативи, спрямованої на системне посилення роботи з утвердження української національної та громадянської ідентичності в Одеській області.

Департаментом освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації започатковано проведення щорічної обласної конференції «Одещина українська: молодь, ідентичність, майбутнє» як сталої регіональної платформи для обговорення актуальних питань утвердження української національної та громадянської ідентичності, консолідації зусиль органів державної влади, органів місцевого самоврядування, освітянської, культурної та молодіжної спільнот, громадянського суспільства.

Перша конференція в межах цієї ініціативи відбулася у 2026 році та була присвячена 35-ій річниці незалежності України.

Під час підготовки та проведення конференції до мене, як до голови Координаційної ради, зверталися з окремих питань щодо сприяння та підтримки в організації цього заходу.

З огляду на стратегічне значення цієї ініціативи пропоную в першу чергу заслухати інформацію Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації як основного відповідального за реалізацію цієї ініціативи про результати проведення конференції, поточний стан її реалізації та подальші кроки щодо розвитку.

Вважаю важливим, щоб сьогодні ми не лише поінформували членів Координаційної ради про результати проведеної роботи, а й визначили, яку організаційну, інформаційну та інституційну підтримку може надати Координаційна рада для подальшої реалізації цієї ініціативи, а також окреслили можливі напрями взаємодії та співпраці.

Адже конференція започаткована не як одноразовий захід, а як щорічний відкритий регіональний майданчик для консолідації зусиль, обміну досвідом та напрацювання спільних рішень у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності.

Переконаний, що саме системна взаємодія та об'єднання зусиль усіх суб'єктів, залучених до реалізації державної політики у цій сфері, сприятимуть подальшому зміцненню української ідентичності в Одеській області та забезпеченню наступності започаткованої роботи.

Шановні колеги, якщо немає заперечень чи інших пропозицій, запрошую до слова представника Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації – заступника директора Департаменту Таїсу Михайлівну Абозіну з інформацією **«Про започаткування щорічної обласної молодіжної конференції «Одещина українська: молодь, ідентичність, майбутнє» як платформи утвердження української національної та громадянської ідентичності».**

Заперечень та інших пропозицій щодо ведення засідання та розгляду питань порядку денного від членів Координаційної ради не надійшло.

СЛУХАЛИ:

Абозіну Т.М. (заступника директора Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації).

Абозіна Т.М.:

Шановний Сергію Борисовичу!

Шановні члени Координаційної ради, шановні запрошені!

Дякую за можливість представити питання щодо започаткування щорічної обласної молодіжної конференції «Одещина українська: молодь, ідентичність, майбутнє» як сталої регіональної платформи утвердження української національної та громадянської ідентичності.

Для Департаменту освіти і науки це не просто новий формат проведення заходу. Це системний крок до посилення реалізації державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності в Одеській області.

У 2026 році Департаментом започатковано проведення цієї конференції. Відповідними наказами Департаменту затверджено Методичні рекомендації щодо її проведення, склад організаційного комітету, також було визначено дату та місце проведення першої конференції.

21 серпня 2026 року в місті Чорноморську відбулася перша щорічна обласна молодіжна конференція «Одещина українська: молодь, ідентичність, майбутнє», присвячена 35-й річниці незалежності України.

Її принципова особливість – не лише масштаб, а передусім зміст і коло учасників.

Конференція об'єднала 178 учасників з різних регіонів України та з-за кордону. Це були представники органів державної влади та місцевого самоврядування, молодіжних інституцій, громадянського суспільства тощо.

Програма конференції була побудована навколо ключових питань утвердження української національної та громадянської ідентичності, історичної пам'яті, громадянської відповідальності, молодіжної активності, ролі молоді у зміцненні держави та формуванні її майбутнього.

Відповідним наказом Департаменту учасникам конференції оформлено іменні та номерні електронні сертифікати, які вже розміщено на офіційному вебсайті Департаменту.

Ми бачимо цю конференцію не як разовий захід, а як щорічну платформу професійного діалогу, обміну досвідом, молодіжної участі та напрацювання практичних рішень у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності.

Водночас проведення конференції щороку може стати своєрідним індикатором розвитку цієї роботи в області – можливістю щорічно оцінювати напрацьовані практики, визначати актуальні виклики та формувати нові завдання.

Користуючись нагодою, хочу подякувати всім нашим партнерам, які долучилися до підготовки та проведення конференції: керівникам районних державних (військових) адміністрацій Одещини, представникам структурних підрозділів обласної державної адміністрації, обласних молодіжних

консультативно-дорадчих органів, молодіжних осередків та громадських організацій.

Окрема вдячність Одеській районній державній адміністрації та Чорноморській міській раді, а також інституціям і громадським організаціям, з якими нас пов'язує багаторічна конструктивна співпраця.

І важливо, що конференція не завершилася 21 серпня.

За її результатами формується збірник матеріалів, який має стати не просто архівом проведеного заходу, а змістовним інтелектуальним і методичним ресурсом для подальшої роботи у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності.

До збірника вже подано вітальні слова Міністра молоді та спорту України, Уповноваженого із захисту державної мови, директора Всеукраїнського молодіжного центру, матеріали організаторів і модераторів панельних дискусій, а також авторські матеріали учасників конференції.

Плідно працює редакційна колегія, склад якої затверджено рішенням організаційного комітету. Редакційною групою вже опрацьовано низку актуальних питань, підготовлено макет обкладинки.

Важливо, що до цієї роботи активно залучені представники молоді, які входять до складу редакційної колегії.

Попереду – значний обсяг роботи, який потребує фахового та міжсекторального опрацювання.

Саме тому сьогодні ми звертаємося до Координаційної ради з пропозицією щодо формування експертної групи для здійснення фахового опрацювання та експертного оцінювання авторських інформаційних матеріалів, поданих до збірника матеріалів І щорічної обласної молодіжної конференції «Одещина українська: молодь, ідентичність, майбутнє», присвяченої 35-ій річниці незалежності України.

Основним завданням експертної групи має стати визначення відповідності поданих матеріалів тематиці конференції, їх змістової та предметної спрямованості у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності, а також забезпечення належного фахового, змістового та професійного рівня щорічного видання за результатами конференції.

При цьому наголошу, що йдеться саме про тематичне та предметне опрацювання матеріалів, а не про оцінювання їхньої наукової цінності чи авторських позицій.

До складу експертної групи з числа членів Координаційної ради пропонується:

Голова експертної групи – Різникова Ярослава Олексіївна, заступник директора Департаменту культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини Одеської обласної державної адміністрації, заслужений працівник культури України;

Секретар експертної групи (за потреби виконує функції співголови експертної групи) – Привалова Наталія Володимирівна, спеціаліст Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації, кандидат наук з державного управління, доцент;

Члени експертної групи:

Братчук Сергій Борисович – командир добровольчого формування «Одеса» Сил оборони України, підполковник, заслужений журналіст України;

Макосій Дмитро Іванович – директор Одеського обласного гуманітарного центру позашкільної освіти та виховання;

Неруш Анна Юріївна – представник Уповноваженого із захисту державної мови.

Шановні колеги! Дякую за увагу. І щиро сподіваюсь на подальшу плідну співпрацю.

Братчук С.Б.: подякував за надану інформацію та наголосив на важливості проведення належного фахового опрацювання та експертного оцінювання поданих авторських матеріалів. Підкреслив, що якість, фаховість та змістовна цілісність збірника мають відповідати рівню започаткованої регіональної ініціативи та забезпечувати належне представлення її результатів.

СЛУХАЛИ:

Різникову Я.О. (заступника директора Департаменту культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини Одеської обласної державної адміністрації).

Різникова Я.О.: Подякувала за пропозицію щодо рекомендації її кандидатури для виконання функцій керівника експертної групи з питань фахового опрацювання та експертного оцінювання авторських матеріалів, поданих до збірника матеріалів І щорічної обласної молодіжної конференції «Одещина українська: молодь, ідентичність, майбутнє», присвяченої 35-ій річниці незалежності України.

Наголосила на важливості забезпечення належного фахового рівня, змістової якості матеріалів збірника, дотримання принципів академічної доброчесності та встановлених вимог до підготовки видання. Підкреслила, що професійне та відповідальне опрацювання авторських матеріалів, об'єктивність їх експертного оцінювання і належний технічний редакційний рівень є важливими складовими якості збірника та показником змістовної результативності конференції.

Зазначила, що збірник має стати якісним інтелектуальним результатом конференції, належно представляти напрацювання її учасників та засвідчувати високий професійний рівень започаткованої регіональної ініціативи у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності.

Братчук С.Б.: запропонував членам Координаційної ради проголосувати щодо рекомендації кандидатур до складу експертної групи для здійснення фахового опрацювання та експертного оцінювання авторських матеріалів, поданих до збірника матеріалів І щорічної обласної молодіжної конференції «Одещина українська: молодь, ідентичність, майбутнє», присвяченої 35-ій річниці незалежності України, з числа членів Координаційної ради, а саме:

Голова експертної групи – Різникова Ярослава Олексіївна, заступник директора Департаменту культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини Одеської обласної державної адміністрації, заслужений працівник культури України;

Секретар експертної групи (за потреби виконує функції співголови експертної групи) – Привалова Наталія Володимирівна, спеціаліст Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації, кандидат наук з державного управління, доцент;

Члени експертної групи:

Братчук Сергій Борисович – командир добровольчого формування «Одеса» Сил оборони України, підполковник, заслужений журналіст України;

Макосій Дмитро Іванович – директор Одеського обласного гуманітарного центру позашкільної освіти та виховання;

Неруш Анна Юріївна – представник Уповноваженого із захисту державної мови.

Пропозицію Братчука С.Б. підтримано.

Результати голосування:

За – 16

Проти – 0

Утрималися – 1 (Докус Ангеліна Олександрівна)

Рішення прийнято.

Братчук С.Б.: Переходимо до розгляду питання «Про здійснення інформаційно-просвітницької діяльності у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності закладами культури Одещини» за результатами I півріччя 2026 року.

Запрошуємо до слова заступника директора Департаменту культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини Одеської обласної державної адміністрації Різникову Ярославу Олексіївна.

СЛУХАЛИ:

Різникову Я.О. (заступника директора Департаменту культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини Одеської обласної державної адміністрації) – інформаційний матеріал (додаток 1).

Братчук С.Б.:

Дякую, Ярославо Олексіївно, за ґрунтовну інформацію.

Почуте сьогодні ще раз підтверджує, що заклади культури є важливим інструментом реалізації державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності.

Важливо, щоб ця робота була системною, змістовною та орієнтованою на конкретний результат – формування стійкої української ідентичності,

збереження історичної пам'яті, утвердження українських цінностей та зміцнення суспільної єдності.

Дякую за роботу.

Переконаний, що напрацьовані практики матимуть подальший розвиток і сприятимуть посиленню цього напрямку в області.

ПРОПОНУЮ:

1. Інформацію Департаменту культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини Одеської обласної державної адміністрації взяти до відома.

2. Департаменту культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини Одеської обласної державної адміністрації забезпечити подальше посилення інформаційно-просвітницької діяльності закладів культури області, спрямованої на утвердження української національної та громадянської ідентичності, збереження історичної пам'яті, популяризацію української мови, культури та національних цінностей.

3. Департаменту культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини Одеської обласної державної адміністрації здійснювати системну взаємодію із органами місцевого самоврядування та іншими суб'єктами у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності з метою поширення дієвих практик, посилення міжвідомчої співпраці та забезпечення змістовної результативності роботи.

Пропозицію Братчука С.Б. підтримано одноголосно членами координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Одеській обласній державній адміністрації.

Рішення прийнято.

Братчук С.Б.: наступне питання нашого засідання «Про національно-патріотичне та військово-патріотичне виховання в закладах освіти Одеської області». Запрошуємо до слова представників Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації, Одеського обласного гуманітарного центру позашкільної освіти та виховання, заступників голів або уповноважених представників районних державних (військових) адміністрацій Одеської області.

СЛУХАЛИ:

- Дімову Ларису Василівну (завідувача сектору позашкільної освіти, виховної роботи та молодіжної політики управління освіти та молодіжної політики Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації) – інформаційний матеріал (додаток 2);

- **Павліщеву Наталія Олександрівну** (заступника директора Одеського обласного гуманітарного центру позашкільної освіти та виховання) – інформаційний матеріал (додаток 3);
- представника Березівської районної державної (військової) адміністрації – інформаційний матеріал (додаток 4);
- представника Білгород-Дністровської районної державної (військової) адміністрації – інформаційний матеріал (додаток 5);
- представника Болградської районної державної (військової) адміністрації – інформаційний матеріал (додаток 6);
- представника Ізмаїльської районної державної (військової) адміністрації – інформаційний матеріал (додаток 7);
- представника Одеської районної державної (військової) адміністрації – інформаційний матеріал (додаток 8);
- представника Подільської районної державної (військової) адміністрації – інформаційний матеріал (додаток 9);
- представника Роздільнянської районної державної (військової) адміністрації – інформаційний матеріал (додаток 10).

Неруш А.Ю.: Наголосила на необхідності забезпечення неухильного дотримання вимог чинного законодавства України у сфері державної мовної політики в закладах освіти, а також активізації інформаційно-просвітницької роботи, спрямованої на утвердження державної мови серед учнівської та студентської молоді.

Братчук С.Б.: за результатами розгляду питання:

ПРОПОНУЮ:

1. Інформацію Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації, Одеського обласного гуманітарного центру позашкільної освіти та виховання, районних державних (військових) адміністрацій взяти до уваги.
2. Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації спільно з Одеським обласним гуманітарним центром позашкільної освіти та виховання та районними державними (військовими) адміністраціями посилити координацію роботи щодо забезпечення системного та змістовного національно-патріотичного і військово-патріотичного виховання дітей та молоді, зосередивши увагу на формуванні української національної та громадянської ідентичності, історичної пам'яті, громадянської відповідальності та готовності до захисту України.

3. Районним державним (військовим) адміністраціям спільно з органами місцевого самоврядування забезпечити системне проведення у закладах освіти заходів національно-патріотичного та військово-патріотичного спрямування, зокрема тематичних зустрічей із захисниками і захисницями України, військово-патріотичних вишколів, меморіальних та просвітницьких заходів, екскурсій до музеїв і місць пам'яті, пов'язаних з історією України та російсько-українською війною, із подальшим узагальненням та поширенням ефективних практик.

Пропозицію Братчука С.Б. підтримано одностайно членами координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Одеській обласній державній адміністрації.

Рішення прийнято.

Докус А.О. (допис в чаті):

«Вітаю, колеги! Через поганий зв'язок напишу тут пропозицію. Дякую всім! Зважаючи на вагому діяльність на Одещині ГО «Вишиванковий фестиваль» (лінк) у напрямі збереження та популяризації національної ідентичності, зокрема проведення Літературного фестивалю PORT (лінк) та ін. щорічних заходів, пропоную запросити до складу Координаційної ради голову організації Наталю Мажарову. Вважаю, що її досвід та експертиза можуть посилити нашу спільну роботу та планування подальшої діяльності.»

Привалова Н.В.: поінформувала, що до Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації попередньо надходили офіційні звернення від інститутів громадянського суспільства регіонального та всеукраїнського рівнів щодо включення до складу Координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Одеській обласній державній адміністрації представників інститутів громадянського суспільства та громадських діячів. Зазначила, що формування та оновлення персонального складу Координаційної ради здійснюються відповідно до вимог затвердженого Положення про Координаційну раду та передбачають періодичний перегляд її складу. Наступне оновлення персонального складу Координаційної ради заплановано на 2027 рік. Інформацію про початок процедури оновлення складу, порядок подання відповідних пропозицій та інші необхідні організаційні питання буде оприлюднено у встановленому порядку на офіційних інформаційних ресурсах Одеської обласної державної адміністрації.

Братчук С.Б.: підтримав надану інформацію та наголосив на відкритості Координаційної ради до конструктивної взаємодії з інститутами громадянського суспільства, запропонувавши представникам громадських організацій, діяльність яких спрямована на реалізацію державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності, долучатися до роботи Координаційної ради шляхом участі у процедурі оновлення її складу у визначені Положенням строки та в установленому порядку.

Братчук С.Б.: у зв'язку із завершенням поточного року та необхідністю завчасного планування роботи Координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Одеській обласній державній адміністрації на 2027 рік наголосив на доцільності розпочати підготовку проєкту відповідного плану роботи.

Зазначив, що з метою забезпечення системної, послідовної та скоординованої діяльності Координаційної ради у 2027 році під час розроблення проєкту плану роботи необхідно врахувати пріоритетні напрями державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності, актуальні виклики та потреби територіальних громад області, результати роботи Координаційної ради у поточному році, а також пропозиції її членів.

Доручив секретарю Координаційної ради:

1. Підготувати та направити відповідні листи структурним підрозділам Одеської обласної державної адміністрації, районним державним (військовим) адміністраціям із запитом щодо надання пропозицій до проєкту плану роботи Координаційної ради на 2027 рік.
2. Підготувати та розмістити на офіційному вебсайті Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації інформаційне оголошення щодо збору пропозицій до проєкту плану роботи Координаційної ради на 2027 рік, визначивши строк та спосіб їх подання.
3. Забезпечити узагальнення отриманих пропозицій та підготувати на їх основі проєкт плану роботи Координаційної ради на 2027 рік для подальшого розгляду та погодження членами Координаційної ради.

ПРОТОКОЛЬНІ ДОРУЧЕННЯ:

За результатами проведення чергового засідання координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Одеській обласній державній адміністрації рекомендовано:

1. Департаменту культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини Одеської обласної державної адміністрації:
 - 1.1. забезпечити подальше посилення інформаційно-просвітницької діяльності закладів культури області, спрямованої на утвердження української національної та громадянської ідентичності, збереження історичної пам'яті, популяризацію української мови, культури та національних цінностей;
 - 1.2. здійснювати системну взаємодію із органами місцевого самоврядування та іншими суб'єктами у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності з метою поширення дієвих практик, посилення міжвідомчої співпраці та забезпечення змістовної результативності роботи.
2. Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації спільно з Одеським обласним гуманітарним центром позашкільної освіти та виховання та районними державними (військовими) адміністраціями посилити координацію роботи щодо забезпечення системного та змістовного національно-патріотичного і військово-патріотичного виховання дітей та молоді, зосередивши увагу на формуванні української національної та громадянської

ідентичності, історичної пам'яті, громадянської відповідальності та готовності до захисту України.

3. Районним державним (військовим) адміністраціям спільно з органами місцевого самоврядування забезпечити системне проведення у закладах освіти заходів національно-патріотичного та військово-патріотичного спрямування, зокрема тематичних зустрічей із захисниками і захисницями України, військово-патріотичних вишколів, меморіальних та просвітницьких заходів, екскурсій до музеїв і місць пам'яті, пов'язаних з історією України та російсько-українською війною, із подальшим узагальненням та поширенням ефективних практик.

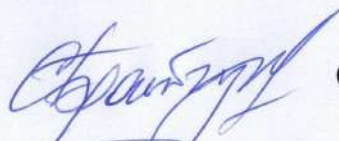
4. Секретарю Координаційної ради:

4.1. підготувати та направити відповідні листи структурним підрозділам Одеської обласної державної адміністрації, районним державним (військовим) адміністраціям із запитом щодо надання пропозицій до проекту плану роботи Координаційної ради на 2027 рік;

4.2. підготувати та розмістити на офіційн вебсайті Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації інформаційне оголошення щодо збору пропозицій до проекту плану роботи Координаційної ради на 2027 рік, визначивши строк та спосіб їх подання.

4.3. забезпечити узагальнення отриманих пропозицій та підготувати на їх основі проект плану роботи Координаційної ради на 2027 рік для подальшого розгляду та погодження членами Координаційної ради.

Заступник голови координаційної ради

Сергій БРАТЧУК

Секретар координаційної ради

Наталія ПРИВАЛОВА

ДОВІДКА

про здійснення інформаційно-просвітницької діяльності у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності закладами культури Одещини за результатами I півріччя 2026 року

Упродовж січня-червня 2026 року заклади культури Одещини забезпечували доступ до української книги, популяризували державну мову, історію України та культурну спадщину краю, залучали жителів громад до вшанування захисників України. Бібліотеки, музеї, клубні заклади, театри та мистецькі школи працювали у взаємодії з освітянами, громадськими організаціями, письменниками, краєзнавцями й ветеранами.

Загальну законодавчу основу спільної роботи визначає Закон України від 13 грудня 2022 року № 2834-IX «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності».

Для Одещини поліетнічної особливе значення має розкриття української складової історії регіону та створення доступного україномовного культурного середовища. Просвітницька робота має давати людині можливість пов'язати історію своєї родини й громади з історією України, усвідомити власну громадянську відповідальність і долучитися до культурного життя.

Українська книга та сучасна література

5-7 червня відбулася XXVI Всеукраїнська виставка-форум «Українська книга на Одещині», організована Одеською національною науковою бібліотекою за участю партнерських установ і організацій, зокрема Департаменту культури, національностей, релігій та охорони культурної спадщини Одеської облдержадміністрації. Програма поєднала презентації видань, зустрічі з авторами, професійні дискусії та творчі заходи. Серед учасників - Андрій Кокотюха, Тамара Горіха Зерня, Тарас Федюк, Дмитро Лазуткін, Юлія Броварна та інші.

6 червня виїзне свято форуму відбулося в Бочманівці Куяльницької громади. Зустрічі з письменниками та презентації книжок безпосередньо у громаді розширили географію форуму. У квітні муніципальні бібліотеки Одеси провели «Bookfest 2026», а обласна бібліотека для дітей - онлайн-конкурс читців пам'яті Володимира Рутківського «Я з троянд викладав слово...».

У бібліотеках громад проходили зустрічі з сучасними авторами, поетичні вечори та презентації нових видань. Зокрема, «Поезія без броні» у Біляївській громаді, зустрічі з генералом СБУ Юлією Лапутіною та Русланом Горовим у Доброславській, «Поетична хвиля» у Чорноморській, літературні зустрічі в Арцизі, Рені та Котловині. 18 червня в обласній бібліотеці ім. М.Грушевського презентовано часопис «Камертон», що став літературною візитівкою Одещини.

Українська мова у культурному житті громад

Заклади культури проводили мовознавчі квести, конкурси читців, книжкові виставки, поетичні читання та заходи до Міжнародного дня рідної мови і

Шевченківських днів. Розмовні клуби в закладах культури, зокрема «Спілкуємось українською», «Розмовляй українською», «Говоримо правильно», «Чиста мова» тощо, давали учасникам можливість практикувати українську в невимушеному спілкуванні.

У Красносільській громаді проведено конкурс «Палітра можливостей слова Кобзаря», у якому взяли участь 57 осіб. У Кілійській громаді відбулися мовні вікторини, флешмоби та засідання клубу «Етикет». Молодіжна громадська організація «Голос Рені» ініціювала флешмоб «Подаруй книгу - зазвучи українською!». Такі формати поєднують мовну практику з творчою участю.

Роз'яснення щодо державної мовної політики здійснювалися через семінари, круглі столи та консультації. Такі заходи організовувались в Арцизькій, Павлівській, Дивізійській громадах та Ізмаїльському районі.

В мистецьких школах Одеси розширювали репертуар творами українських композиторів і проводили тематичні концерти та лекції.

Історична пам'ять та українська культурна спадщина Одещини

Окремий напрям роботи - повернення до суспільної уваги діячів, чия творчість і громадянська позиція пов'язані з українським культурним життям Одеси та області. 9 лютого в Одеській національній науковій бібліотеці проведено захід до 100-річчя Ніни Строкатої.

В обласній бібліотеці ім. М. Грушевського 24 січня вшановано пам'ять Богдана Чуфуса; 13 березня проведено вечір «Читаємо. Пам'ятаємо» до 100-річчя Володимира Караташа; 24 квітня — ювілейний вечір Івана Мельника в межах проєкту #ЧитаємоШануємо. 3 березня в ОННБ відбулася церемонія нагородження лауреатів конкурсу з літературного краєзнавства імені Григорія Зленка. 18 березня проведено культурологічну студію, присвячену Станіславу Стриженюку.

31 травня фестиваль «Одесі 611», організований громадськими організаціями «Одесі - 600 плюс» та «Робимо Вам Нерви», поєднав історичні лекції, виставки й літературні та театральні перформанси на кількох міських майданчиках.

25 лютого Одеський академічний український музично-драматичний театр ім. В. Василька представив перформанс «Нехай ніхто не плаче по мені» до 155-річчя Лесі Українки.

У Подільському районі проведено потужний захід «Чикаленко. Земля. Відродження», присвячений Дню Конституції та пам'яті Євгена Чикаленка. Ці приклади показують можливості співпраці культурних установ, дослідників і громадських ініціатив у популяризації історії краю.

Вшанування захисників та громадянська солідарність

До Дня Соборності, Дня пам'яті Героїв Крут, Дня Героїв Небесної Сотні та Дня Конституції у закладах культури проводили історичні години, виставки, зустрічі й акції пам'яті. Заходи щодо Криму висвітлювали спротив окупації, історію кримськотатарського народу та депортацію.

У громадах тривало увічнення пам'яті полеглих захисників. У Рені, Долинському, Котловині та Лиманському відкрито пам'ятні світлини воїнів; відповідні заходи проведено також у Мирнопіллі й Введенці та інш. громадах.

Саратський історико-краєзнавчий музей поповнював постійну експозицію «Вічна пам'ять героям-односельцям!». У Кілійській громаді підготовлено відеоролик «Навіки в строю. Кілійська громада пам'ятає...». До тематичних зустрічей залучали військовослужбовців, ветеранів і представників громадських організацій. Заклади культури поєднували просвітницьку роботу з благодійними заходами на підтримку Збройних Сил України.

28 червня в Одесі проведено IV Південний Шевченко-Рок-Фест «Кобзар» та зустріч «Українська - мова Героїв» в обласній бібліотеці ім. М. Грушевського.

Родинні заходи, виставки вишивки, народознавчі години та майстер-класи залучали до культурного життя різні покоління.

У Татарбунарській публічній бібліотеці реалізовано цикл зустрічей психологічної підтримки «WomenRise». У Ренійській громаді працівники культури пройшли онлайн-навчання з історії громадянського суспільства, національної ідентичності, мови меморіалів та розпізнавання інформаційних операцій.

Цю роботу продовжено і в другій половині року: 20-23 серпня – організовано Всеукраїнську науково-практичну конференцію з міжнародною участю «Міждисциплінарні підходи і практики збереження, вивчення та промоції культурної спадщини» в ОННБ за участі залучених бібліотечних та культурних закладів; 26 серпня - зустріч до 170-річчя Івана Франка в обласній бібліотеці ім. М.Грушевського, 5 вересня – за ініціативи ГО «Вишиванковий фестиваль» проведено масовий літературно-культурний фестиваль PORT в ОННБ під час якого організовано презентації, дискусії, перформанси, майстер-класи та подкасти, що сприяють переосмисленню минулого і формуванню нових сенсів для регіону в українському, а не пострадянському контексті.

Крім того 14 липня відкрито виставку «Радісний подих» в Одеському обласному центрі української культури; 27 серпня - виставку «Родина Комарових: Портрет на тлі епохи» в Одеському літературному музеї тощо.

Привертає увагу неоднорідність наданої районами та містами обласного значення інформації та їх описовість без зведених кількісних показників. При цьому показники характеризують різні напрями роботи й можуть перетинатися; вони не підсумовуються. Дані закладів освіти та культури, подані разом, не є окремою статистикою закладів культури. Загальне охоплення унікальних учасників у матеріалах не наведено.

Серед звітів бачимо лише окремі кількісні показники:

Територія або захід	Показник за I півріччя
Одеський район — літературно-просвітницькі заходи у закладах культури та освіти	Понад 30 заходів

Одеський район — популяризація української мови, літератури та національно-культурної спадщини	42 заходи
Одеський район — реалізація державної мовної політики у закладах освіти та культури	Понад 80 заходів
Конкурс «Палітра можливостей слова Кобзаря»	57 учасників
Бібліотеки Ізмаїльського району, зокрема Ренійська публічна бібліотека та філії	Понад 35 тематичних книжкових виставок тощо

Надані матеріали засвідчують різноманітність форм роботи, однак переважно містять переліки заходів. Для оцінювання результативності необхідно доповнити звітність даними про аудиторію, регулярність участі, доступність заходів і створені культурні продукти.

Пропонується рекомендувати відповідальним структурним підрозділам та органам місцевого самоврядування:

1. Запровадити спільну коротку форму обліку заходів: дата, громада, організатор, цільова аудиторія, кількість відвідувань, доступність, партнерські установи та посилання на результат. Спільні заходи обліковувати без дублювання; кількість відвідувань відрізняти від кількості унікальних учасників.

2. Підтримувати регулярні розмовні клуби, читацькі об'єднання та зустрічі з українськими авторами. Розширювати виїзні програми для сільських громад і залучення молоді, внутрішньо переміщених осіб, ветеранів та родин захисників.

3. Розвивати краєзнавчі проєкти про українське культурне й громадське життя Одещини, використовуючи музейні предмети, архівні документи та усні свідчення. Залучати національні спільноти до розповіді про спільну історію краю й захист України, забезпечуючи повагу до їхньої культурної самобутності.

4. Під час підготовки річного звіту оцінювати сталість започаткованих програм, участь нових аудиторій та потреби громад.

5. Визначати пріоритети підтримки за підтвердженими запитами закладів і мешканців.

Про національно-патріотичне та військово-патріотичне виховання в зкладах освіти Одеської області

Інформація Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації

Засідання координаційної ради 29.09.2026

На виконання Операційного плану заходів з реалізації у 2023-2025 роках Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року, затвердженого постановою КМУ від 15.12.2023 №1322, обласної цільової соціальної програми з утвердження української національної та громадянської ідентичності, затвердженої розпорядженням голови (начальника) Одеської обласної державної (військової) адміністрації від 09 березня 2026 року № 188/А-2026, Департаментом освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації проведено значну роботу щодо формування та утвердження української національної та громадянської ідентичності шляхом національно-патріотичного, військово-патріотичного виховання та громадянської освіти на основі суспільно-державних (національних) цінностей України. Робота з цих напрямів є комплексною, системною та здійснюється через активну виховну діяльність закладів освіти Одещини.

Упродовж звітнього періоду в закладах освіти Одеської області робота з національно-патріотичного та військово-патріотичного виховання здійснювалась шляхом проведення широкого комплексу інформаційно-просвітницьких, освітніх, культурно-мистецьких, меморіальних, національно-патріотичних заходів, присвячених державним святам, пам'ятним датам та визначним подіям української історії.

Проведено тематичні заходи до Дня Соборності України (22 січня), Дня пам'яті Героїв Крут (29 січня), Дня Героїв Небесної Сотні (20 лютого), Дня спротиву окупації Автономної Республіки Крим та міста Севастополя (26 лютого), Дня українського добровольця (14 березня), Дня Національної гвардії України (26 березня), Дня пам'яті та перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939-1945 років (8 травня), Дня Героїв (23 травня), Дня Конституції України (28 червня), Дня українських миротворців (15 липня), Дня вшанування пам'яті захисників і Захисниць України, учасників добровольчих формувань та цивільних осіб, які були страчені, закатовані або загинули в полоні (28 липня), Дня пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України (29 серпня), а також інших дат національного календаря, що мають важливе значення для збереження історичної пам'яті, виховання патріотизму учнівської молоді.

Важливою складовою роботи з національно-патріотичного виховання стало проведення у травні 2026 року комплексу обласних заходів, присвячених Всесвітньому дню вишиванки, до участі в яких було залучено учнівську молодь, педагогічних працівників і вихованців закладів освіти області.

У межах тематичного циклу проведено:

- обласну фотовиставку «Вишиванкова традиція в кадрі», на яку подано 283 конкурсні роботи у трьох номінаціях, із яких 91 роботу визначено найкращими;

- обласний проєкт сторітелінгів «Вишиванка-Style: моя історія ідентичності», у якому взяли участь 34 автори відеоробіт, сім із яких стали переможцями та призерами;

- обласний огляд віртуальних екскурсій музеїв закладів освіти «Подорож у світ вишиванки», під час якого представлено 12 авторських екскурсій, три з яких відзначено як найкращі;

- обласну краєзнавчу конференцію «Українська вишиванка: етнокультурний вимір та сучасні трансформації», у роботі якої взяли участь майже 50 представників закладів освіти області.

До Дня вишиванки студенти Одеського педагогічного фахового коледжу Одеського державного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського власноруч вишили український рушник та спільно з курсантами Одеського державного університету внутрішніх справ взяли участь у урочистому розгортанні рушника біля пам'ятника Т.Г. Шевченку.

Реалізація зазначеного комплексу заходів сприяла формуванню поваги до національних символів і традицій, а також утвердженню української національної та громадянської ідентичності в освітньому середовищі Одеської області.

З метою популяризації історії України, зокрема боротьби українського народу за самовизначення і творення власної держави, видатних особистостей українського державотворення, ветеранів війни, Захисників та Захисниць України, які полягли в боротьбі за захист незалежності та територіальної цілісності України, у закладах освіти області здійснено низку заходів, зокрема:

- круглі столи, конференції, присвячені історичним сторінкам Українського визвольного руху та які висвітлюють історичні сторінки Української революції 1917-1921 років та її роль у європейській і світовій історії;

- членджі: «Народжені вільними», «Конституція: незасвоєні уроки», «Місце слави і скорботи», «Дорога життя. Волонтерський рух», «День мужності. Шануймо захисників та захисниць України», «Від козаків до кіборгів», «Нині вільна й незалежна Україна-ненька. Її ревно захищають нові козаченьки», «Герої поряд: мужність українських військових на прикладі односельчан, які боронять нас сьогодні»;

- патріотичні читання: «Борці за волю та свободу України», «Мужність і відвага – кризь століття», «Вони загинули щоб жила Україна», «Шануємо славу українського солдату», «Є у нас одна країна – то прекрасна Україна!», «Ми віримо в перемогу ЗСУ!», «В єдності наша сила»;

- історичні дайджести про видатних діячів України та розповіді про героїв сучасної війни;

- тематичні виховні бесіди: «Історичні традиції українського козацтва», «Значення свята Покрови Пресвятої Богородиці», «Роль українського війська у різні періоди нашої історії та героїзм сучасних воїнів».

Системними у роботі закладів освіти є заходи національно-патріотичного та військово-патріотичного спрямування стосовно подій, пов'язаних із збройною агресією Російської Федерації проти України.

Поширено інформаційні матеріали, презентації, відеофільми щодо розвінчування наративів та міфів, створених державою-агресором. В закладах освіти Одеської області постійно поширюється соціальна реклама, спрямована на консолідацію суспільства навколо захисту України, популяризацію військової служби, утвердження спадкоємності традицій борців за незалежність України, донесення достовірної інформації про роль Збройних Сил України у боротьбі з агресором. Зокрема, широко популяризуються методичні рекомендації Українського інституту національної пам'яті.

З метою підвищення рівня знань про видатних ветеранів/ветеранок, в закладах освіти здійснюються:

- перегляди кінострічок, відеоісторій, відеоматеріалів, створення відеороликів: «Герої України від минулого до сучасного»;

- години спілкування «Патріотичний дух українського народу»;

- віртуальні екскурсії «Деколонізація в Одесі: за лаштунками перейменувань»;

- конкурси малюнків: «Моя рідна країна» «Різнобарвна Одещина», «В єдності наша сила», «Пам'ять серця!», «З Україною в серці»;

- виставки дитячих малюнків: «У нашій пам'яті навіки» «Моя країна – Україна», «Моя Україна – єдина та вільна!», «Герої завжди поміж нас», «Дякуємо Богу і захисникам України», «Моя рідна країна» тощо;

- тематичні виставки художньої літератури: «Справжні герої», «З Україною в серці», «Дякуємо захисникам» тощо;

- постійно діючі книжкові виставки: «Україна – нація незламних», «Герої поряд: мужність українських військових», «Тепло долонь і серця – захисникам України».

В закладах освіти системно проводиться комплекс виховних, інформаційно-просвітницьких і меморіальних заходів, спрямованих на прояв поваги, вдячності та пошани до ветеранів і ветеранок, увічнення пам'яті загиблих захисників і захисниць України, а також на підтримку ветеранської спільноти та членів їхніх родин.

З метою поширення інформації про подвиги ветеранів/ветеранок, проявлені під час захисту суверенітету та територіальної цілісності України проведено:

- уроки мужності та зустрічі з ветеранами, учасниками бойових дій, мешканцями територіальних громад та бесіди з дітьми «Майдан, сповідь очевидця», «Сила нескорених», «За честь! За славу! За народ!»;

- зустрічі молоді з захисниками: «Відверта розмова з військовим», «Ми – українці: честь і слава незламним!», «Вони захищають Україну!» «Вклоняємось доземно українському воїну», «Військові традиції і звичаї українського народу»;

- флешмоби: «З Україною в серці», «Ми – діти України! Вільної і незалежної!», «Незалежність доводимо щодня!», «Герої нескореної України», «Люби, цілуй, захищай!».

Учні та студенти беруть активну участь у щорічних Всеукраїнських акціях «Сонях», «Біжу за ветерана».

На моральну підтримку захисників та формування у молодого покоління цінностей вдячності й поваги спрямовано проведення соціально-патріотичної акції «Сторінки підтримки», у межах яких діти та молодь передавали книги військовослужбовцям, які перебувають на лікуванні або проходять реабілітацію.

З метою гідного відзначення подвигу Захисників і Захисниць України, у межах реалізації загальнодержавного проєкту «Місце шани та вдячності», у закладах загальної середньої освіти створені інформаційні стенди та куточки, де оновлюється інформація «Герої нескореної України», «Герої не вмирають» про подвиги земляків, проявлених під час захисту територіальної цілісності України. У шкільних музеях створюються альбоми з інформацією про випускників закладів освіти, які стали на захист країни.

У закладах освіти області організовано та постійно проводяться заходи з меморіалізації загиблих воїнів сучасної війни (встановлення меморіальних дощок, куточків слави у вестибюлях закладів освіти, де вчилися герої), здійснюється патронат над місцями поховань (могилами) Захисників України. Системною є робота з догляду, впорядкування та збереження історичних пам'яток, місць поховань невідомих солдатів, братських могил, меморіалів та інших об'єктів, що увічнюють пам'ять борців за свободу й незалежність України.

Важливе місце у військово-патріотичному вихованні молоді Одещини займає профорієнтаційна робота з учнівською та студентською молоддю, зокрема ознайомлення з можливостями проходження військової служби, навчання у закладах вищої військової освіти, а також формування позитивної мотивації до служіння українському народові та державі.

За участю ветеранів реалізовано цикл освітньо-просвітницьких заходів «Неочевидний світ військових професій».

У межах зазначеної ініціативи в закладах освіти різних типів і форм власності проведено лекції за участю офіцерів-штурманів бойового управління стратегічної авіації, які мають бойовий досвід. Метою заходів є формування у молоді об'єктивного уявлення про військові професії та популяризація служби в Збройних Силах України.

Налагоджено співпрацю з конструкторським бюро «Технарі», фахівці якого є ветеранами. У межах навчального предмета «Захист України» проведено практичні заняття з використанням віртуального симулятора, спрямованого на відпрацювання навичок протидії безпілотним літальним апаратам. Така взаємодія сприяє підвищенню рівня підготовки молоді та водночас забезпечує залучення ветеранів до освітньої діяльності.

Одним із важливих напрямів діяльності є участь здобувачів освіти у волонтерській діяльності. Представниками закладів освіти Одеської області системно збираються кошти для потреб захисників України під час проведення благодійних акцій, ярмарок та концертів, конкурсів, у межах яких організовано збір сувенірів, подарунків, посилки зі смаколикami, засобами гігієни для воїнів ЗСУ, підрозділам ППО Південного регіону, Національній Гвардії, а також воїнам, які знаходяться на лікуванні у місті Одесі.

Для підтримки наших захисників учасники освітнього процесу виготовляють та передають військовим патріотичні поробки, що символізують силу та незламність українського народу; яскраві листівки зі словами вдячності й підтримки, малюнки з власним баченням миру та віри в перемогу України. Представники учнівської й студентської молоді беруть активну участь у плетенні маскувальних сіток, виготовленні окопних свічок для потреб військових і фронту.

Викладачі, учнівська та студентська молодь у всіх населених пунктах Одещини в під час відзначення пам'ятних дат беруть участь в урочистих покладаннях квітів до пам'ятників, меморіальних знаків, місць поховань захисників України.

Відповідно до Указу Президента України від 16.03.2022 № 143 «Про загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України» щоденно в закладах освіти оголошується загальнонаціональна хвилинка мовчання.

Також під час проведення масових заходів в закладах освіти оголошується хвилинка мовчання в пам'ять про загиблих внаслідок збройної агресії російської федерації проти України.

Окремо слід приділити увагу підтримці та розвитку дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). Цікавий досвід роботи у Знам'янському ліцеї Знам'янської сільської ради Березівського району, де

протягом чотирьох років діє прапороносна група з числа джур та бере участь у зустрічі та похованні загиблих воїнів.

Джури Одещини є учасниками соціальних ініціатив, акцій допомоги військовим, зборів гуманітарної допомоги, підтримки людей похилого віку та внутрішньо переміщених осіб, що сприяє розвитку громадянської активності учнівської молоді.

Утвердження української національної та громадянської ідентичності громадян є одним із основних елементів формування здатності держави протистояти внутрішнім і зовнішнім безпековим загрозам, а отже, набуває особливого значення для сфери національної безпеки і оборони. Одним із пріоритетів діяльності Департаменту освіти і науки є системна робота щодо протидії вербуванню, тероризму та протиправній діяльності, що шкодить національним інтересам України, формуванню безпечної, відповідальної, поведінки здобувачів освіти Одещини.

Упродовж лютого-травня 2026 року, фахівцями Департаменту кіберполіції Національної поліції України проведено цикл роз'яснювальних заходів для учнів 6 -11 класів та інших учасників освітнього процесу щодо реалізації загальнонаціонального проєкту «BRAMA. Онлайн варта України»,

спрямованого на консолідацію громадянського суспільства у протидії російській пропаганді, дезінформації, фейковим інформаційним ресурсам, проявам кіберзагроз та іншим інформаційним впливам держави-агресора.

Проведено 75 інформаційно-просвітницьких зустрічей, якими охоплено понад 100 тисяч учасників освітнього процесу із 707 закладів загальної середньої освіти Одеської області.

Вся робота висвітлюється на вебресурсах і ОД(В)А, безпосередньо Департаменту освіти, органів влади та місцевого самоврядування, закладів освіти Одещини.

Робота з національно-патріотичного та військово-патріотичного виховання у закладах освіти Одещини проводиться комплексно, і буде продовжуватись у співпраці з органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, сил безпеки і оборони України, із залученням ветеранів війни та інститутів громадянського суспільства.

Інформація

Одеського обласного гуманітарного центру позашкільної освіти та виховання до чергового засідання координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Одеській обласній державній адміністрації
(29.09.2026)

Про військово-патріотичне виховання в закладах освіти Одеської області у I півріччі 2026 року

Військово-патріотичний напрям

Військово-патріотичне виховання дітей та молоді сьогодні є не просто складником освітнього процесу, а фундаментом національної безпеки та свідомого майбутнього України. Воно гартує дух, виховує відповідальність, повагу до власної історії та готовність захищати свою землю.

Особливе місце в цій системі посідає Всеукраїнська дитячо-юнацька військово-патріотична гра «Сокіл» («Джура»). Вона поєднує козацькі традиції, сучасний вишкіл, командну роботу та фізичну загартованість. «Джура» — це не лише про змагання, орієнтування чи таборування; це про формування лідерів, взаємовиручку та глибоке усвідомлення власної ідентичності. Через гру молодь навчається бути єдиною командою та дієвою силою своєї держави.

Перші 3 квартали 2026 року були дуже насиченими на подіями та заходами в межах Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») в освітньому просторі Одеської області.

З метою належної підготовки підсумкових змагань Гри впродовж січня-квітня в змішаному форматі по всіх районах *Одеської* області відбулися семінари-практикуми, наради, вишколи для суддівської колегії, виховників куренів та роїв, відповідальних осіб за організацію та проведення Гри. Їхніми учасниками стали 3770 представників Облaсті. Про це звітували управління та відділи освіти районних державних адміністрацій наприкінці травня.

На обласному рівні за I півріччя 2026 року учасниками 3 семінарів та 2 нарад стали 1026 представників області, дотичних до організації та проведення Гри.

08 квітня в онлайн форматі відбулося перше у звітному періоді засідання обласного штабу з проведення II (обласного) етапу гри «Сокіл» («Джура») в Одеській області.

На порядку денному було розглянуто такі питання :

- стан розвитку гри «Сокіл» («Джура») в Одеській області;
- стан підготовки до проведення II (обласного) етапу гри «Сокіл» («Джура») у 2025/2026 навчальному році;

- представлення куренів, що подають пакет документів для реєстрації Головним штабом гри, для погодження обласним штабом. Питання подачі клопотання щодо зняття з реєстрації Головним штабом Гри куренів Одеської області, що не функціонують належним чином певний час.

Результати підготовчого процесу Гри у 2025/2026 році наступні:

У I етапі гри «Сокіл» («Джура») (**рівень територіальної громади**) в Одеській області взяли участь 1661 джуровець з 191 рою 52 територіальних громад у старшій віковій групі. У середній віковій групі учасниками цього етапу стали 2383 учні з 278 роїв 50 територіальних громад області.

На рівні **районних етапів** в Одеській області у старшій віковій групі участь взяли 384 молодих козаків з 48 роїв 7 районів області. У середній віковій групі 400 джур з 50 роїв.

У **II (обласному) етапі** гри «Сокіл» («Джура») в Одеській області взяли участь 128 учасників (по 8 роїв у старшій та середній віковій групі).

Сам фінал проводився 18 червня 2026 одразу у старшій та середній вікових групах.

Учасники Гри демонстрували свої знання, уміння та навички на дистанціях змагань та конкурсів «Впоряд», «Рятівник» (надання першої домедичної допомоги, в т.ч. надання допомоги в зоні обстрілу), «Тактична підготовка – дії підрозділу в бою», «Стрільба» (із пневматичної гвинтівки).

Переможцями визначені наступні рої:

Старша вікова група:

- I місце - рій «Соколи» ліцею № 6 Подільської міської ради Подільського району (виховники: Цуркан Анна Сергіївна та Гульманова Олена Володимирівна);

- II місце - рій «Гайдамаки» Коноплянського ліцею Коноплянської сільської ради Березівського району (виховники: Ілютенко Олександр Олександрович та Жукова Ніна Костянтинівна);

- III місце - рій «Відважні яструби» Одеського ліцею «Гармонія» Одеської міської ради (виховники: Давиденко Іван Федорович та Гореловська Лариса Сергіївна).

Середня вікова група:

- I місце – рій «Дунайські козаки» Матроської гімназії Саф'янівської сільської ради Ізмайльського району (виховники: Захарова Наталя Вадимівна та Куликов Андрій Васильович);

- II місце - рій «Крила нації» ліцею «Крижанівський» Фонтанської сільської ради Одеського району (виховники: Дерментлі Олександр Родіонович та Баденко Ольга Василівна);

- III місце - рій «Молода Січ» Старокозацької сільської ради Білгород-Дністровського району (виховники: Чумаченко Леонід Вікторович та Старченко Любов Олександрівна).

Проведення фіналу Гри забезпечували члени суддівської колегії, серед яких були представники Одеського державного університету внутрішніх справ, Одеського центру первинної проф. підготовки «Академія поліції»,

представники інституту військово-морських сил національного університету «Одеська морська академія»; представники Одеського обласного територіального центру комплектування та соціальної підтримки, Департаменту з питань цивільного захисту, оборонної роботи та взаємодії з правоохоронними органами Одеської обласної державної адміністрації, діючі офіцери ЗС України: 32-ої окремої артилерійської бригади морської піхоти, представники Одеського простору «Артан» спецпідрозділу ГУР МО України, представники Сил спеціальних операцій, педагогічні працівники закладів освіти області, представники ветеранської спільноти Одещини, громадської організації «Ветеранс Хаб Одеса».

Учасниками обласного етапу заочного конкурсу звітів про роботу роїв Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)-2026, що є відбірковою для молодшої вікової ланки на всеукраїнський етап Гри, стали 75 роїв, 600 учасників з 20 територіальних громад.

Переможцями серед них визнані:

- рій «Світлячки» куреню ім. С. Калниболоцького Виноградівського опорного закладу освіти-ліцею з дошкільним відділенням, початковою школою та гімназією Арцизької міської ради Болградського району;

- рій «Яструби» куреня ім. героя України С. Кемського ліцею № 1 Південнівської міської ради Одеського району;

- рій «Патріоти», Арцизького ліцею № 5 з початковою школою та гімназією Арцизької міської ради Болградського району.

Обласний фестиваль-огляд «Ватра», у рамках заходів гри «Сокіл» («Джура»)), що проводиться з метою розкриття мистецькими засобами героїки російсько-української війни та мрії про Україну після Перемоги над ворогом було проведено в квітні 2026 року. В обласному етапі Фестивалю брали участь 768 дітей з 96 роїв: молодшої вікової групи (14), середньої (47) та старшої (35) з 36 територіальних громад області.

В червні 2026 року підведено підсумки Всеукраїнського фестивалю-огляду ватр для куренів гри «Сокіл» («Джура») за темою «Нескорена нація». Від Одеської області свої ватри подали 29 куренів з числа зареєстрованих. 27 куренів відзначені дипломами Національного центру «Мала академія наук України».

До речі на всеукраїнському таборванні «Ватри» роїв – представників Одеської області старшої та молодшої групи відзначені як найкращі.

На виконання наказу Міністерства освіти і науки України № 894 від 08.06.2026 р. у липні – серпні 2026 року відбувся фінальний III (Всеукраїнський) етап Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). Одеську область у трьох вікових категоріях гідно представили рої-переможці обласного відбору:

- Старша вікова група: рій «Соколи» (ліцей № 6 Подільської міської ради Подільського району);
- Середня вікова група: рій «Дунайські козаки» куреня ім. І. Бедзая (Матроська гімназія Саф'янівської сільської ради Ізмаїльського району);
- Молодша вікова група: рій «Світлячки» куреня ім. С.Калниболоцького (Виноградівський опорний заклад освіти-ліцей з дошкільним відділенням, початковою школою та гімназією Арцизької міської ради Болградського району).

Програма кожного багатоденного таборування була максимально насиченою та пізнавальною. На учасників чекали вишколи й зустрічі з представниками Захисників України: 12-ої бригади спеціального призначення НГУ «Азов», Сил спеціальних операцій ЗСУ, Державної прикордонної служби України, фахівцями ДСНС та гірського пошуково-рятувального підрозділу, експертами Українського інституту національної пам'яті, представниками Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, KILLHOUSE Academy та багатьма іншими.

Серед ключових заходів та активностей програми:

- Конкурси «Впоряд», «Відун», «Пластун», смуга перешкод та теренова гра;
- Освітні та інтерактивні блоки: квіз «Антисуржик», ігри на згуртування, фотосесія до Дня Державного Прапора України та флешмоби до Дня Незалежності України;
- Культурно-мистецька частина: «Ватра» від представників областей та етнодискотеки;
- Меморіальна акція: висадження дуба на честь загиблих Захисників — вихованців та виховників гри «Джура».

До реці, на виконання запиту Національного центру «Мала академія наук України» від 02.04.2026, було зібрано інформацію про випускників та виховників гри «Джура» Одеської області, що навчаються у спеціалізованих закладах освіти військового (військово-спортивного) спрямування, проходять службу в безпеки й оборони України, знаходяться в полоні чи загинули під час виконання бойових завдань, проходячи службу в Силах безпеки й оборони України:

48 випускників гри «Джура» навчаються у спеціалізованих закладах освіти військового (військово-спортивного) спрямування;

115 випускників гри «Джура» проходять службу в Силах безпеки й оборони України;

6 випускників гри «Джура» серед числа загинувших під час виконання бойових завдань проходячи службу в Силах безпеки й оборони України;

1 випускник гри «Джура» знаходяться в полоні;

5 виховників гри «Джура», які проходять службу в Силах безпеки й оборони України;

0 виховників гри «Джура» загинули під час виконання бойових завдань проходячи службу в Силах безпеки й оборони України.

При закладах освіти області на кінець 2025/2026 навчального року зареєстровано 110 курені гри «Сокіл» («Джура»). Рішенням Головного штабу від 18 березня 2026 року (протокол № 3) 3 курені зняті з реєстрації у зв'язку з реорганізацією закладів освіти.

На даний час ведеться підготовка пакета документів на реєстрацію 2х куренів:

Курінь імені братів Бончевих Надеждівського ліцею з початковою школою та гімназією Арцизької міської ради Болградського району;

Курінь імені Дмитрієва Максима Новонекрасівської гімназії Саф'янівської сільської ради Ізмаїльського району.

У липні 2026 року у м. Тернопіль Центром військово-патріотичного виховання, туризму і краєзнавства що входить до складу Національного центру «Мала академія наук України» було організовано Всеукраїнську Школу виховників джур участь в якій взяли 2 представники Одеської області, що дало можливість подати курені на реєстрацію головним штабом.

Починаючи з квітня триває робота робочої групи з оновлення Положення Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). 28 вересня було завершено громадське обговорення нового Положення про гру «Джура», ініційованого Міністерством освіти і науки України. Зокрема, документ регламентує оновлені завдання гри, порядок поділу учасників на вікові групи, умови проведення підсумкових наметових таборуваль, а також впроваджує спеціалізовані напрями підготовки.

Звіт про результати громадського обговорення буде оприлюднено на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України не пізніше ніж через два тижні після ухвалення рішення за результатами обговорення.

До кінця 2026 року в планах — налагодження співпраці зі спеціалізованими (військовими) закладами вищої освіти, посилення взаємодії з військовими та ветеранськими спільнотами, з громадськими організаціями. Робота з оновленнями гри «Сокіл» («Джура»).

Підбиваючи підсумки дев'яти місяців 2026 року, можна впевнено стверджувати: військово-патріотичне виховання в Одеській області — це не формальні заходи, а дієва, масштабна система. Найкращий показник цієї ефективності — наші випускники, які сьогодні зі зброєю в руках захищають Україну або обирають шлях військового служіння. Дякуємо всім педагогам, виховникам, суддям та військовим за вагомий внесок у національну безпеку та майбутнє нашої держави!

ІНФОРМАЦІЙНА ДОВІДКА

про стан національно-патріотичного та військово-патріотичного виховання в закладах освіти Березівського району за I півріччя 2026 року

Національно-патріотичне та військово-патріотичне виховання дітей і молоді в умовах повномасштабної війни є одним із пріоритетних напрямів діяльності закладів освіти Березівського району.

Робота в цьому напрямі спрямована на формування в учнівської молоді української національної та громадянської ідентичності, почуття патріотизму, поваги до державних символів України, історії та культури українського народу, готовності відповідально діяти в інтересах держави і громади, шанувати захисників та захисниць України.

У закладах освіти району національно-патріотичне виховання здійснюється системно та охоплює освітню, виховну, інформаційно-просвітницьку, краєзнавчу, волонтерську, військово-патріотичну та фізкультурно-спортивну складові.

У I півріччі 2026 року в закладах освіти та культури Березівського району проводилася комплексна робота, спрямована на формування активної громадянської позиції, утвердження української національної ідентичності, збереження історичної пам'яті та популяризацію української культури.

Значна увага приділялася проведенню тематичних заходів до пам'ятних та визначних дат.

До **Дня Соборності України** проводилися інформаційні хвилинки, уроки державності «Україна — єдина!», конкурси малюнків «Соборність у серці народу», перегляди тематичних відеоматеріалів, квести, історичні дискусії, пізнавальні та інтелектуальні ігри, уроки мужності, книжкові виставки «З Україною в серці». Організовувалися акції «Ланцюг єдності».

До **Дня Героїв Небесної Сотні** проведено години спілкування, уроки пам'яті, уроки гідності та патріотизму, тематичні заходи, оновлення музейних експозицій. Учні та педагоги долучалися до акції «Янголи пам'яті», виготовляючи паперових ангелів та розміщуючи їх біля пам'ятних знаків, у закладах освіти.

До **Дня пам'яті та примирення** та пам'ятних заходів, присвячених Другій світовій війні, проводилися інформаційні хвилинки «Мак пам'яті — символ скорботи», уроки пам'яті, тематичні виставки, музейні уроки та екскурсії, покладання квітів до пам'ятників, створення тематичних інсталяцій.

У закладах освіти та культури систематично проводилася робота з популяризації державних символів України, історії державотворення, українських традицій і культурної спадщини.

Окремий напрям становила робота до **Всесвітнього дня вишиванки**. У громадах району проводилися марші вишиванок, фотопрезентації українського національного вбрання, тематичні флешмоби, танцювальні композиції, живі

ланцюги та конкурси учнівських есе. Проведено акції «Вишиванка — код нації» та «#БерезівкаВишивана».

Важливою складовою роботи стало **краєзнавство**. У закладах освіти проводилися тематичні уроки, бесіди, круглі столи, вікторини, квести та екскурсії, присвячені історії Одещини та рідного краю. Організовувалися книжкові виставки «Стежками рідного краю», виховні години про відомих уродженців Одещини, краєзнавчі квести та зустрічі з письменниками й митцями.

На базі краєзнавчого музею та народознавчої світлиці при ОЗО «Курісовський ліцей» проводилася робота з вивчення історії краю та традицій українського народу.

Важливим практичним напрямом національно-патріотичного виховання є волонтерська діяльність учнівської молоді.

У закладах освіти району проводяться благодійні ярмарки, акції зі збору коштів, продуктів харчування, одягу, засобів гігієни, виготовлення дитячих малюнків та оберегів для військовослужбовців.

Системного характеру набули благодійні ярмарки, які проводяться під гаслом «Разом до Перемоги» та спрямовані на підтримку Збройних Сил України.

Учні беруть участь в акціях «Лист солдату», «Оберіг для захисника», підтримують шефські зв'язки з військовими частинами та співпрацюють із місцевими волонтерами.

Такі форми діяльності сприяють переходу від теоретичного засвоєння понять «патріотизм», «громадянська відповідальність», «волонтерство» до практичної участі дітей і молоді в житті громади.

У закладах освіти Березівського району систематично проводяться заходи військово-патріотичного спрямування, зокрема зустрічі учнів із військовослужбовцями, ветеранами російсько-української війни, представниками сектору безпеки й оборони.

Проводяться зустрічі учнів 8–11 класів із військовослужбовцями Збройних Сил України, під час яких молодь має можливість ознайомитися з особливостями військової служби, особистим досвідом захисників України та значенням захисту незалежності й територіальної цілісності держави.

У Ширяївській громаді військовослужбовці зустрічалися з учнями, а вчителями предмета «Захист України» проводилися майстер-класи з домедичної допомоги.

У закладах освіти Знам'янської громади проведено захід із тактичної медицини.

Важливим прикладом практикоорієнтованої роботи стала зустріч учнів Розквітівських ліцеїв із ветераном війни та фахівцем з виготовлення FPV-дронів Віталієм Войтенком. Учні ознайомилися з принципами роботи та особливостями використання безпілотних літальних апаратів.

У Миколаївській громаді відбулися зустрічі школярів із військовослужбовцями Збройних Сил України, зокрема з учителем фізичної культури Олексіївського ЗЗСО Миколою Гоцуляком та випускником

Ульяновського ЗЗСО Олександром Марченком, який проходить військову службу.

Проведення таких зустрічей сприяє формуванню в учнів поваги до захисників України, усвідомленню відповідальності за майбутнє держави, розвитку громадянської свідомості та патріотичних цінностей.

Важливою складовою військово-патріотичного виховання є викладання навчального предмета «Захист України».

У 2025/2026 навчальному році до вивчення навчального предмета «Захист України» було залучено 1589 здобувачів освіти третього рівня повної загальної середньої освіти.

Для забезпечення практичної спрямованості навчання функціонують 9 міжшкільних осередків «Захист України», обладнані для проведення практичних занять. (Богунівський ліцей Коноплянської громади; Миколаївський ліцей Миколаївської громади; Миколаївський ліцей Старомаяківської громади; Ширяївський ліцей Ширяївської громади; Буялицький ліцей № 2 Великобуялицької громади; Іванівський ліцей імені Б. Ф. Дерев'янка Іванівської громади; Радісненський ліцей Знам'янської громади; Петровірівський ліцей Петровірівської громади; опорний заклад-ліцей № 3 Березівської громади.)

На заняттях учні опановують, зокрема, навички домедичної допомоги, основи тактичної медицини та керування БПЛА.

Для громад, де власні осередки не створені, організовано підвезення учнів до відповідних осередків сусідніх громад.

Одним із основних інструментів військово-патріотичного виховання в районі залишається Всеукраїнська дитячо-юнацька військово-патріотична гра «Сокіл» («Джура»).

У громадах району проводилася підготовка учнів до участі у грі, організовувалися відбіркові етапи та районний етап.

Керівники та виховники козацьких куренів беруть участь в обласних нарадах і семінарах з питань організації та проведення гри.

20 травня 2026 року на базі Богунівського ліцею Коноплянської територіальної громади (старша вікова група) та на базі опорного закладу освіти «Раухівський ліцей» Раухівської селищної ради (середня вікова група) відбулося урочисте відкриття районного етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької гри «Сокіл» («Джура»). У районному етапі взяли участь 16 громад району – 12 роїв середньої вікової групи – 96 учасників; 13 роїв старшої вікової групи – 104 учасника. (ВСЬОГО 25 роїв – 200 чоловік).

Переможцями в районному етапі Гри стали: СЕРЕДНЯ ВІКОВА ГРУПА: Рій «Боривітер», Богунівський ліцей Коноплянської сільської ради Березівського району Одеської області (*IV місце в обласному етапі*); СТАРША ВІКОВА ГРУПА: Рій «Гайдамаки», Коноплянський ліцей Коноплянської сільської ради Березівського району Одеської області (*II місце в обласному етапі*).

Для педагогічних працівників і відповідальних осіб у громадах проводилися навчальні семінари, наради та консультації з питань національно-патріотичного виховання.

Педагоги проходили підвищення кваліфікації з питань національно-патріотичного виховання.

Проводилися круглі столи для старшокласників на тему «Громадянське суспільство в умовах війни».

З метою належної організації гри «Сокіл» («Джура») та інших військово-патріотичних заходів здійснювався методичний супровід відповідальних працівників.

Розроблено методичний кейс виховних годин «Герої Ширяївщини», матеріали якого розміщено на сайті Ширяївського ліцею. Методичні матеріали та посібники національно-патріотичного і соціального спрямування поширюються серед закладів освіти району.

Також у закладах освіти проводилися ознайомчі заняття з елементами скаутського (пластового) виховання.

До проведених заходів національно-патріотичного та військово-патріотичного виховання було залучено близько 12 000 учасників освітнього процесу.

Учні Ширяївського ліцею взяли участь в обласному форумі лідерів учнівського самоврядування та всеукраїнських онлайн-конкурсах патріотичного спрямування.

Розвивається співпраця закладів освіти з громадськими організаціями, митцями, письменниками, волонтерами, ветеранами та військовослужбовцями.

Важливим результатом є поєднання традиційних форм виховної роботи з практичною діяльністю: волонтерством, благодійними ініціативами, краєзнавчими дослідженнями, зустрічами із захисниками України, навчанням домедичної та тактичної допомоги, участю у грі «Сокіл» («Джура»).

Разом із позитивними результатами потребують подальшої уваги: подальше оснащення та розвиток осередків «Захист України»; розширення співпраці з ветеранами та військовослужбовцями; розвиток учнівського волонтерства та громадської активності; використання локальної історії та родинної пам'яті як ресурсу формування української ідентичності.

З метою подальшого розвитку національно-патріотичного та військово-патріотичного виховання доцільно:

1. Продовжити системну реалізацію заходів із утвердження української національної та громадянської ідентичності.
2. Забезпечити подальший розвиток осередків «Захист України» та їх матеріально-технічне оснащення.
3. Розширювати практику зустрічей учнів із захисниками України, ветеранами та представниками сектору безпеки й оборони.

4. Підтримувати учнівські волонтерські ініціативи та благодійні проєкти на підтримку Збройних Сил України.
5. Поєднувати національно-патріотичне виховання з громадянською освітою, волонтерством, фізичною культурою, краєзнавством та практичною підготовкою з безпеки.

В закладах освіти Березівського району сформовано комплексну систему національно-патріотичного та військово-патріотичного виховання.

Робота охоплює пам'ятні та державні дати, вивчення історії України й рідного краю, збереження національної культурної спадщини, волонтерську діяльність, зустрічі із захисниками України, військово-спортивні заходи, підготовку до гри «Сокіл» («Джура») та практичне опанування предмета «Захист України».

Особливо важливим є те, що виховна робота дедалі більше набуває практичного характеру. Учні не лише отримують інформацію про історію та державотворення, а й долучаються до волонтерських ініціатив, краєзнавчих досліджень, громадської діяльності, зустрічей із захисниками України та практичної підготовки з безпеки.

Подальша робота має бути спрямована на посилення практичної складової, розвиток учнівської ініціативи, удосконалення викладання «Захисту України», підтримку педагогів та створення умов для формування в молоді стійкої української національної і громадянської ідентичності.

ІНФОРМАЦІЯ

«Про національно патріотичне та військово-патріотичне виховання в закладах освіти Білгород-Дністровського району»

У закладах освіти територіальних громад Білгород-Дністровського району здійснюється системна робота з національно-патріотичного та військово-патріотичного виховання учнівської молоді, спрямована на формування у здобувачів освіти почуття любові до України, поваги до її державних символів, історії, культури та традицій, усвідомлення громадянської відповідальності, готовності захищати незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України.

Сьогодні школа - це значно більше, ніж місце, де дитина здобуває знання. Це простір, у якому формується особистість, її світогляд, цінності, ставлення до своєї держави, суспільства, історії та культури.

В умовах повномасштабної війни питання формування української ідентичності, громадянської свідомості та патріотизму набуває особливого значення. Адже саме сучасна школа має допомогти дитині усвідомити: **я - частина українського суспільства, я маю свою історію, культуру, мову, відповідальність за сьогоднішнє і майбутнє своєї держави.**

Національно - патріотичне виховання в закладах освіти Білгород-Дністровського району здійснюється на всіх етапах навчання: під час проведення навчальних занять, через систему виховних заходів, гурткову роботу, проведення екскурсій, написання науково-дослідницьких робіт тощо.

З метою формування та утвердження в суспільстві патріотичної свідомості, поваги до державних символів, суспільно-державних (національних) цінностей України, розуміння їх важливості для становлення держави, державної мови як національної цінності та важливого атрибута національної та громадянської ідентичності проведено низку заходів до дня Соборності України, дня пам'яті Героїв Небесної Сотні, дня пам'яті та примирення, дня Української Державності, дня Незалежності України та дня Державного Прапора України, дня української мови та писемності, дня Гідності та Свободи.

Особливе значення у формуванні національної та громадянської ідентичності є усвідомлення українців себе частиною великого народу, причетними до української культури, нащадками давньої історії, носіями української мови, що виявляється в любові до України, природи рідного краю, відчутті захищеності й значущості для життя країни, причетності до її долі. З цією метою постійно здійснюються заходи, спрямовані на популяризацію та

закріплення української національної спадщини, зокрема: тематичні виставки, цій, обрядів та звичаїв українського

СЕД АСКОД Білгород-Дністровська районна державна адміністрація

ДОКУМЕНТ № 3536/01.1-28/26/6174 від 28.09.2026

Сертифікат 5E984D526F82F38F04000000E03C510169CED406

Підписувач ДОМЧИНСЬКА ТЕТЯНА ІВАНІВНА

Дійсний з 03.11.2025 9:25:03 по 03.11.2026 23:59:59

народу, майстер-класи з декоративно-ужиткового мистецтва, інші заходи до державних, народних та календарно-обрядових свят. Особливо важливим напрямом є збір усних історій, фотографій, документів та свідчень про російсько-українську війну, зокрема про земляків – учасників бойових дій та загиблих захисників.

Важливим напрямом роботи є вшанування пам'яті захисників і захисниць України, які віддали життя за незалежність та територіальну цілісність держави. У закладах освіти організовуються заходи до Дня захисників і захисниць України, Дня пам'яті Героїв Небесної Сотні, Дня пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України, а також інших пам'ятних дат.

З метою вшанування мужності та героїзму захисників незалежності та територіальної цілісності України, збереження військових традицій та задля сприяння зміцненню патріотичного духу у суспільстві в територіальних громадах систематично проводиться робота щодо меморіалізації російсько-української війни як важливого напрямку у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності, а саме:

відкрито 27 Алеї Слави та Пам'яті на честь загиблих воїнів-захисників України та 3 Алеї Надії;

упорядковуються пам'ятники, пам'ятні знаки, сектори військових поховань, місця поховань захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України;

відкрито меморіальні дошки загиблим воїнам у всіх територіальних громадах району, більшість з них розміщено на будівлях закладів освіти, де навчалися загиблі Герої;

в кожній школі оформлено куточки Слави, в яких висвітлено інформацію про випускників закладів освіти, які стали військовослужбовцями, односельців, які боронять незалежність та неподільність України, історії життя загиблих захисників;

щороку 29 серпня у День пам'яті захисників України, учнівська та студентська молодь приєднується до Всеукраїнського забігу «Шаную Воїнів, біжу за Героїв України». До патріотичної акції також долучаються представники ветеранських організацій, військовослужбовці, правоохоронці тощо;

проводяться урочисті та меморіальні заходи із вшануванням пам'яті Героїв хвилиною мовчання та покладанням квітів до пам'ятних знаків, меморіальних дошок, могил загиблих за свободу і незалежність України, мітинги-реквієми, уроки пам'яті та тематичні виховні години, уроки мужності та пам'яті.

Роки після повномасштабного вторгнення росії в Україну стали часом незламності, мужності, єдності, переосмислення, випробувань і викликів. Нові реалії диктують нові форми роботи, тому започатковані і проводяться щоденні хвилини мовчання в рамках загальнонаціональної хвилини мовчання, відбуваються акції щодо вшанування пам'яті загиблих Героїв, мирних жителів, дітей.

З метою сприяння військово-патріотичному вихованню дітей та учнівської молоді, популяризації військового подвигу, вшанування мужності та героїзму захисників України, закладами освіти проведена низка просвітницьких заходів національно-патріотичного спрямування, зокрема: виховні години, уроки мужності, бесіди з історії українського війська, зустрічі з учасниками бойових дій, представниками Збройних Сил України, перегляди та обговорення документальних і художніх фільмів про захисників України, виставки дитячих малюнків, творчих робіт, фотовиставки «Герої серед нас», волонтерські та благодійні акції зі збору допомоги для військовослужбовців. Для участі у виховних та масових заходах запрошуються рідні загиблих захисників, вшановуються дні їх загибелі.

Проводяться заходи, спрямовані на підготовку молоді до національного спротиву, формування оборонної свідомості та громадянської стійкості, під час яких до обговорення залучаються ветерани війни, волонтери, лідери та активісти громадських організацій. Метою проведення таких заходів є виховання молоді у дусі патріотичного обов'язку, поваги до військової служби та готовності до захисту Вітчизни.

В закладах освіти 13 територіальних громад району облаштовано осередки для викладання предмету «Захист України», які забезпечені фаховим педагогічним персоналом із викладання навчального предмету «Захист України» та пройшли відповідне навчання. Треба зазначити, що до викладання предмету залучено 6 (шість) учасників бойових дій.

Органи учнівського самоврядування закладів загальної середньої освіти ініціюють, організовують та проводять волонтерські заходи, спрямовані на підтримку Збройних Сил України, допомогу внутрішньо переміщеним особам. Учні й педагогічні колективи беруть участь у благодійних акціях на підтримку військовослужбовців, виготовленні окопних свічок, зборі необхідних речей та коштів, підготовці листів і вітальних матеріалів для захисників України.

Базовою основою для організації комплексної системи національно-патріотичного виховання учнівської молоді є Всеукраїнська військовопатріотична дитячо-юнацька гра «Сокіл» («Джура»). Протягом 2025/2026 навчального року у всіх територіальних громадах району проведено

шкільні та територіальні етапи Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). В територіальному етапі гри «Сокіл» («Джура») взяли участь 85 роїв, 605 учасників роїв.

У травні 2026 року, за підтримки громадських організацій району, військовослужбовців, в селах Андріївка Мологівської сільської ради та Камчик Саратської селищної ради відбувся районний етап Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»), в якому взяли участь 8 роїв старшої та 12 роїв середньої вікових категорій. За результатами змагань 1 місце в старшій групі зайняв рій «КОЗАКИ» куреню ім. Віталія Гуляєва (Старокозацький ліцей Старокозацької сільської ради) та в середній групі – рій «МОЛОДА СІЧ» куреню ім. Віталія Гуляєва (Старокозацький ліцей Старокозацької сільської ради), які гідно представили Білгород-Дністровський район в обласному етапі.

З питань національно-патріотичного та військово-патріотичного виховання заклади освіти співпрацюють з органами місцевого самоврядування, військовими формуваннями, територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки, правоохоронними органами, закладами культури, громадськими та волонтерськими організаціями.

**Інформаційна довідка
про національно-патріотичне та військово-патріотичне виховання
в закладах освіти Болградського району**

*Доповідач: Єребакан Валерій Георгійович -перший заступник голови начальника
Болградської районної державної(військової) адміністрації*

В закладах освіти територіальних громад Болградського району здійснювалася системна робота з національно-патріотичного та військово-патріотичного виховання учнівської молоді.

Робота проводилася за напрямками формування української національної та громадянської ідентичності, виховання поваги до держави, її історії та культури, вшанування пам'яті захисників і захисниць України, військово-професійної орієнтації, розвитку навичок безпечної поведінки, домедичної допомоги, участі у військово-патріотичних заходах і Всеукраїнській дитячо-юнацькій військово-патріотичній грі «Сокіл» («Джура»). У Болградському районі функціонують 7 осередків предмета «Захист України» та 69 «Класів безпеки»

1. Національно-патріотичне виховання

У громадах Болградського району, з урахуванням безпекових заходів, проведено понад 500 організаційно-масових (загальношкільних та на рівні громад) заходів з національно-патріотичного напрямку.

У кожному закладі освіти громад Болградського району проводилися відповідні тематичні виховні заходи, під час яких організовувалися виставки малюнків, плакатів і стендів на патріотичну тематику, зустрічі, вечори пам'яті, творчі конкурси, відеомандрівки, віртуальні екскурсії, вікторини, етнографічні вітальні та флешмоби, присвячені героїчним подіям і подвигам українських воїнів, із обов'язковим використанням державних та національних символів України.

Протягом звітного періоду організовано та проведено низку заходів до державних свят і пам'ятних дат. До Дня Соборності України проведено патріотичні акції «Ланцюг єдності», тематичні години спілкування «Соборна Україна: від ідеї до сьогодення», флешмоби «Україна єдина» та історичні квести «Шлях до Соборності».

До Дня пам'яті Героїв Крут проведено уроки пам'яті «Крути – символ незламності української молоді», інформаційні години «Подвиг заради майбутнього», а також перегляди та обговорення тематичних відеоматеріалів.

До Дня Героїв Небесної Сотні проведено години-реквієми «Герої не вмирають», акції пам'яті «Ангели Майдану», виставки-інсталяції «Небесна Сотня: ціна свободи».

До Дня спротиву окупації Автономної Республіки Крим та міста Севастополя проведено інформаційні години «Крим – це Україна», тематичні бесіди «Крим у серці кожного українця» та перегляди просвітницьких відеоматеріалів.

До Дня пам'яті та перемоги над нацизмом у Другій світовій війні проведено години пам'яті «Пам'ятаємо. Перемагаємо», тематичні уроки «Україна у Другій світовій війні», шкільні акції «Маки пам'яті», а також здійснено покладання квітів до пам'ятних місць.

До Дня Героїв проведено уроки мужності «Герої нашого часу», зустрічі з ветеранами та військовослужбовцями, патріотичні години «Слава Героям України».

До Всесвітнього дня вишиванки проведено флешмоби «Одягни вишиванку – підтримай Україну», фоточеленджі «Вишиванка єднає покоління», виставки народної творчості та майстер-класи.

До Дня Конституції України проведено правові години «Конституція – основний закон держави», інтерактивні вікторини «Я знаю свої права», тематичні інформаційні дайджести та круглі столи.

Інформаційні матеріали про проведені заходи розміщувалися на офіційних вебсайтах та сторінках у соціальних мережах територіальних громад і закладів освіти.

З метою реалізації напряму «Популяризація історії України та Одещини, зокрема боротьби за самовизначення; видатних особистостей українського державотворення; ветеранів війни; захисників та захисниць» у закладах освіти територіальних громад Болградського району проведено комплекс тематичних заходів різних форматів.

У закладах освіти проведено уроки пам'яті «Герої Крут – символ мужності та відданості Україні», години-реквієми «Небесна Сотня: Герої першої перемоги», уроки мужності «Герої не вмирають», тематичні години «Сучасні захисники України – приклад патріотизму та незламності», інформаційні години «Видатні постаті українського державотворення», історичні години «Боротьба українського народу за незалежність», патріотичний флешмоб «Пам'ятаємо. Шануємо. Продовжуємо», акції пам'яті «Імена, викарбувані в серці громади», а також тематичні виставки «Україна: шлях до незалежності», «Герої нашого часу», «Одещина в історії України».

У співпраці з органами місцевого самоврядування, закладами культури та громадськістю проводилася робота з вивчення та популяризації відомостей про пам'ятні місця територіальних громад, місця поховання загиблих захисників України, меморіальні дошки, Алеї пам'яті та Алеї Героїв, що увічнюють пам'ять про полеглих воїнів.

З метою використання сучасних форм комунікації учні та педагоги долучалися до створення й поширення тематичного відеоконтенту. Зокрема, створювалися відеопрезентації «Видатні українці, які змінили світ», відеоісторії про захисників і захисниць України, а також реалізовувалися онлайн-проекти «Пам'ять поколінь» та «Історія поруч».

У закладах освіти організовувалися перегляди та обговорення документальних фільмів і відеоматеріалів, присвячених історії України, подіям Революції Гідності, російсько-українській війні, видатним діячам українського державотворення та героям сучасної боротьби за незалежність України.

2. Військово-патріотичне виховання.

У закладах освіти територіальних громад Болградського району здійснювалася системна інформаційно-просвітницька та профорієнтаційна робота, спрямована на популяризацію військової історії України, формування поваги до військової служби та підвищення престижу професій у сфері безпеки і оборони держави.

У межах зазначеного напряму проводилися зустрічі з діючими військовослужбовцями та ветеранами на тему «Професія – захищати Україну», уроки мужності та профорієнтаційні години «Шлях воїна – шлях честі», тематичні виховні заходи «Сили безпеки і оборони України: структура та роль у захисті держави», інформаційні години «Військова служба як вибір громадянина», а також бесіди та презентації про військові професії й особливості вступу до військових навчальних закладів.

Для учнів випускних класів організовувалися зустрічі з представниками закладів вищої освіти сектору безпеки й оборони та профорієнтаційні консультації. Зокрема, учні 9-х та 11-х класів зустрічалися з представниками Одеського державного університету внутрішніх справ. Також учні долучалися до онлайн-днів відкритих дверей Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба та Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького.

Окремим напрямом інформаційно-просвітницької роботи стали перегляди та обговорення тематичних відеоматеріалів про діяльність Збройних Сил України та інших складових сектору

безпеки й оборони України, що сприяло підвищенню обізнаності учнівської молоді щодо ролі військової служби та професій у сфері захисту держави.

Важливою складовою формування безпекових компетентностей здобувачів освіти є функціонування в закладах освіти району 69 “Класів безпеки”. У зазначених просторах учні набувають практичних навичок щодо мінної та пожежної безпеки, цивільного захисту, алгоритмів дій у разі надзвичайних ситуацій та надання домедичної допомоги.

У закладах освіти територіальних громад Болградського району в межах військово-патріотичного виховання організовано та проведено комплекс заходів, спрямованих на формування в учнів практичних навичок, необхідних для дій в умовах воєнного стану, надзвичайних ситуацій, а також усвідомлення особистої відповідальності за власну безпеку та безпеку інших.

У межах військово-патріотичної підготовки проводилися уроки безпеки життєдіяльності «Безпечна поведінка під час воєнного стану», інформаційні години «Цивільний захист: правила та алгоритми дій», квести «Школа безпеки», вікторини «Я знаю, як діяти у надзвичайній ситуації», а також перегляди й обговорення навчальних відеоматеріалів з питань безпеки та поведінки в умовах воєнного стану.

До проведення заходів залучалися представники Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Національної поліції України, військовослужбовці та представники екстрених служб територіальних громад. За їх участю проводилися інформаційні зустрічі, профілактичні бесіди та спільні навчально-практичні заходи, під час яких учні отримували практичні знання щодо правил поведінки в умовах воєнного стану, реагування на загрози та алгоритмів дій у надзвичайних ситуаціях.

Важливим елементом практичної складової військово-патріотичного виховання є функціонування в закладах освіти територіальних громад Болградського району 63 «Класів безпеки». Їх використання створює можливості для проведення практичних занять та відпрацювання учнями алгоритмів дій у різних небезпечних ситуаціях, зокрема щодо мінної та пожежної безпеки, цивільного захисту, домедичної допомоги та дій під час надзвичайних ситуацій.

Особлива увага приділялася практичній підготовці учнів. У закладах освіти проводилися навчальні евакуації за сигналом «Повітряна тривога», моделювалися ситуації «Дії в укритті», відпрацьовувалися алгоритми поведінки у разі виникнення пожежі, виявлення вибухонебезпечних предметів, загрози обстрілу та інших надзвичайних ситуацій.

Зазначена робота є важливою складовою військово-патріотичного виховання, оскільки поєднує патріотичне виховання з практичною підготовкою молоді, формуванням відповідальності, дисциплінованості, взаємодопомоги, психологічної стійкості та готовності діяти в умовах реальних викликів воєнного часу.

Залучення військовослужбовців, ветеранів війни до заходів у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності

У закладах освіти громад Болградського району здійснювалася робота, спрямована на залучення військовослужбовців та ветеранів війни до суспільного й освітнього життя як прикладу громадянської стійкості, мужності та патріотизму, а також як важливого чинника формування соціальної згуртованості учнівської молоді.

Зокрема, ветерани війни та військовослужбовці залучалися до зустрічей з учнівською молоддю «Герої поруч із нами», уроків мужності та патріотизму «Сила нескорених», «Герої сучасної України», тематичних виховних годин «Шлях захисника України», обговорень життєвих історій ветеранів як прикладу громадянської відповідальності, а також до проведення заходів у межах військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») як наставники, інструктори та почесні гості.

Ветерани війни та військовослужбовці також залучалися до тренінгів і практичних занять з основ національної безпеки та домедичної допомоги. У закладах освіти проводилися перегляди та

обговорення кіноматеріалів про героїв російсько-української війни, зокрема «Жива історія війни», «Шлях незламних», а також документальних стрічок про сучасних захисників України.

З нагоди Національного дня молитви, 24 лютого, в усіх закладах загальної середньої освіти проведено лінійки-реквієми «Пам'ятаємо. Вшановуємо».

Також у закладах освіти громад району проведено низку заходів до Дня українського добровольця, спрямованих на вшанування мужності та героїзму добровольців, які стали на захист України, формування в учнів почуття вдячності та поваги до захисників і захисниць України.

Одна особа з числа УБД залучено до викладання у закладах загальної середньої освіти у Болградській територіальній громаді. В Теплицькій територіальній громаді залучено 2 особи з числа ветеранів/ветеранок до викладання відповідних дисциплін у навчальних закладах різного рівня.

Осередки «Захист України»

У Болградському районі створено 7 осередків викладання навчального предмета «Захист України», які забезпечують практикоорієнтоване навчання учнів та формування навичок, необхідних для дій в умовах воєнного стану, надзвичайних ситуацій і забезпечення особистої безпеки. Осередки функціонують на базі Арцизького ліцею № 4, Василівського опорного ліцею, Городненського ліцею, Опорного закладу освіти «Болградський ліцей», Опорного закладу «Кубейський ліцей», Євгенівського ліцею та Бессарабського ліцею. Для організації навчання учнів з інших закладів освіти визначено маршрути підвезення.

Навчання в осередках здійснюється відповідно до оновленого змісту предмета «Захист України» та передбачає поєднання теоретичної і практичної підготовки. Учні опановують основи національної безпеки, цивільного захисту, домедичної допомоги, алгоритми дій у надзвичайних ситуаціях, навички поводження з безпілотними літальними апаратами, орієнтування та інші практичні компетентності. Для проведення занять осередки оснащені відповідним навчальним обладнанням, зокрема манекенами для відпрацювання домедичної допомоги та серцево-легеневої реанімації, інтерактивними лазерними стрілецькими тренажерами, засобами для навчання управління БПЛА та іншими засобами практичної підготовки.

Робота осередків спрямована на підвищення якості викладання предмета «Захист України», формування в учнів відповідального ставлення до безпеки, готовності до практичних дій у складних ситуаціях, розвиток дисциплінованості, взаємодопомоги та стійкості. Створення мережі осередків також забезпечує можливість використання сучасного обладнання та єдиних підходів до практичної підготовки учнів закладів освіти району.

Всеукраїнська дитячо-юнацька військово-патріотична гра «Сокіл» («Джура»)

В закладах освіти громад Болградського району здійснювалася системна робота з розвитку та підтримки Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). У межах цього напрямку проводилися підготовчі, навчально-тренувальні та виховні заходи, спрямовані на формування в учасників гри навичок командної роботи, дисципліни, фізичної витривалості, орієнтування на місцевості, домедичної допомоги та основ безпеки життєдіяльності.

У закладах освіти проводилися вишколи роїв «Джура – школа мужності», тренування з елементами стрійової підготовки, заняття з тактичної підготовки та орієнтування на місцевості, практичні вправи з надання домедичної допомоги, а також підготовчі збори до участі в етапах гри. Освітньо-виховна складова включала тематичні заняття «Історія українського козацтва», уроки мужності «Козацькому роду нема переводу», виховні години «Джура – майбутній захисник України», інформаційні зустрічі з ветеранами війни та військовослужбовцями, які залучалися як наставники та почесні гості гри.

У громадах району організовувалися та проводилися шкільні й територіальні етапи гри «Сокіл» («Джура»), забезпечувалася участь команд у районних та обласних етапах, а ветерани війни залучалися до наставництва, суддівства та проведення майстер-класів.

На базі Арцизької міської територіальної громади проведено районний етап гри «Сокіл» («Джура»), у якому взяли участь рої закладів загальної середньої освіти Арцизької міської, Буджацької селищної та Бессарабської селищної територіальних громад. Для учасників роїв організовано лекцію-брифінг «Мінна небезпека: знати, щоб вижити», спрямовану на формування безпекової культури та національно-патріотичне виховання молоді.

Учні закладів освіти Арцизької міської територіальної громади взяли участь у заходах обласного та всеукраїнського рівнів у рамках Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). Участь у відповідних заходах взяли рої Кам'янського, Надеждівського, Виноградівського, Прямобалківського ліцеїв та Арцизького ліцею № 5.

Рій «Світлячки» Виноградівського опорного закладу освіти-ліцею представляв Одеську область на III Всеукраїнському етапі підсумкових наметових таборувань гри «Сокіл» («Джура»)-2026 «Котигорошко». За участь рій отримав дипломи Національного центру «Мала академія наук України» за козацький гарт, згуртованість, збереження українських лицарських традицій та створення атмосфери єдності під час представлення творчо-мистецького звіту «Ватра».

Окремим результатом участі учнівської молоді Арцизької міської територіальної громади стало представлення Арцизького ліцею № 5 на Всеукраїнському національно-патріотичному зльоті «Голос поколінь». Команда закладу стала переможцем обласного етапу та отримала запрошення до участі у всеукраїнському заході, де виборола I місце за роботу «Сторінки літопису “Юннати-патріоти”».

Рої Болградської територіальної громади також взяли участь в обласному етапі Всеукраїнського заочного конкурсу звітів про роботу роїв молодшої вікової групи Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). За результатами конкурсу один рій посів II місце, три рої відзначено обласними грамотами. Крім того, представники громади взяли участь в онлайн-фестивалі-огляді ватр для куренів «Нескорена нація» Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»).

Волонтерська діяльність учнівської молоді

Важливою складовою національно-патріотичного виховання є залучення учнівської молоді до волонтерської діяльності. В закладах освіти територіальних громад Болградського району активно працювали органи учнівського самоврядування, через які старшокласники долучалися до благодійних, соціальних та патріотичних ініціатив.

Основна увага приділялася підтримці військовослужбовців та Збройних Сил України. Учні організовували благодійні ярмарки, збори коштів, продуктів харчування, засобів гігієни, медикаментів та інших необхідних речей для захисників. Також передавалися дитячі малюнки й листи підтримки військовослужбовцям.

Серед проведених ініціатив — благодійні акції «Підтримай захисника», «Великодній кошик для Захисника», «Серце до серця», благодійні ярмарки на підтримку ЗСУ та збори допомоги для поранених військовослужбовців.

У межах волонтерських ініціатив учні збирали та передавали на потреби військовослужбовців необхідне спорядження, прилади, медикаменти, продукти харчування, засоби гігієни та інші речі першої необхідності. Проводилися також благодійні ярмарки та збори на підтримку Збройних Сил України, поранених військовослужбовців і захисників, які проходять службу.

Важливою є й адресна підтримка захисників. Учні допомагали військовослужбовцям, які є випускниками відповідних закладів освіти, підтримували поранених захисників та родини загиблих військовослужбовців.

До волонтерської діяльності активно залучалася учнівська молодь. Старшокласники виступали не лише учасниками, а й ініціаторами та організаторами благодійних акцій, зборів допомоги та інших волонтерських ініціатив. Значна кількість учнів долучалася до підтримки військовослужбовців, ветеранів, поранених захисників та соціально вразливих категорій населення.

Особливо важливо, що значна частина таких ініціатив реалізується саме через учнівське самоврядування: учні самостійно визначають потребу, організовують збір, залучають однолітків, педагогів та батьків і контролюють реалізацію ініціативи.

Саме такий підхід дозволяє перетворити волонтерську діяльність із разової акції на постійну практику громадянської участі молоді у підтримці захисників України та своєї громади.

Таким чином, у закладах освіти територіальних громад Болградського району сформовано комплексну систему національно-патріотичного та військово-патріотичного виховання, яка поєднує історико-просвітницьку, культурну, волонтерську, профорієнтаційну та практичну складові. Робота охоплює проведення тематичних і пам'ятних заходів, вивчення історії України та рідного краю, вшанування захисників і захисниць України, безпосередню взаємодію з військовослужбовцями та ветеранами, участь учнів у волонтерських ініціативах, грі «Сокіл» («Джура»), а також формування практичних навичок безпечної поведінки, домедичної допомоги та дій в умовах воєнного стану. Водночас подальшого посилення потребують координація роботи між територіальними громадами, систематизація кількісних показників охоплення учнів, узагальнення результативних практик та забезпечення їх поширення в усіх закладах освіти району. Пріоритетом подальшої роботи залишається перехід від проведення окремих заходів до системної, практикоорієнтованої роботи, спрямованої на формування в учнів української національної та громадянської ідентичності, відповідальності, стійкості, готовності до дій у складних ситуаціях та активної громадянської позиції.

ІНФОРМАЦІЯ

на засідання координаційної ради з питань української національної та громадянської ідентичності при Одеській обласній державній адміністрації згідно порядку денного

Про національно патріотичне та військово – патріотичне виховання в закладах освіти Ізмаїльського району Одеської області

Доповідач: Марина Михайлівна ДЕНОЙ, заступник голови Ізмаїльської районної державної адміністрації Одеської області.

Сьогодні, в умовах сучасних викликів, національно-патріотичне та військово-патріотичне виховання молоді — це не просто напрям освітньої роботи, а фундамент нашої національної безпеки, збереження державної ідентичності та майбутнього України.

Протягом 2025–2026 років у закладах освіти Ренійської, Саф'янівської, Кілійської, Катлабузької, Вилківської та Ізмаїльської територіальних громад забезпечено системний підхід до формування в учнівської молоді української та громадянської ідентичності, поваги до державних символів, мови, історії, а також готовності до захисту суверенітету й територіальної цілісності України.

Охоплення здобувачів освіти патріотичними заходами у громадах сягає понад 80% від загального контингенту.

Важливим напрямом роботи є утвердження та популяризація української мови, культури, літератури й традицій. В усіх закладах освіти Ізмаїльського району проводяться тижні української мови, Шевченківські дні, заходи до Дня української писемності та мови, Дня Соборності України, Дня Конституції та Дня Незалежності України (квести, мовні челенджі, акції «Ангели пам'яті», майстер-класи). У 2025/2026 н.р. учні ОЗО «Катлабузький ліцей» посіли III місце у III (обласному) етапі XVI Міжнародного мовно-літературного конкурсу ім. Т. Шевченка та XXVI Міжнародного конкурсу з української мови ім. П. Яцика.

Важливою складовою є також військово – патріотичне виховання наших учнів. Варто зазначити, що здобувачі освіти району беруть участь у спортивно – патріотичних заходах, змаганнях, естафетах, військово – патріотичних вишколах, польових зборах та практичних заняттях в осередках «Захисту України», які створені та функціонують у кожній територіальній громаді району. Учні 10-11 класів проходять навчання з вивченням основ нацбезпеки, домедичної допомоги, мінної безпеки та управління безпілотними літальними апаратами (БПЛА). В усіх громадах Ізмаїльського району до закладів освіти, на базі яких створені зазначені осередки «Захисту України», організовано підвезення учнів з інших закладів освіти громади та харчування.

Особливе місце в системній роботі з національно – патріотичного та військово – патріотичного виховання молоді займає участь учнів у Всеукраїнській дитячо-юнацькій військово-патріотичній грі «Сокіл» («Джура»), яка сприяє розвитку фізичних, морально – вольових і лідерських якостей, командного духу та громадянської відповідальності. Так у 2025/2026 навчальному році рій «Дунайські козаки» (Саф'янівська ТГ, Матроська гімназія) переміг на територіальному та районному етапах і репрезентував Одеську область на III (Всеукраїнському) етапі. Ізмаїльська ТГ: у міському етапі взяли участь 14 роїв (182 учасники). Рій «Дунайські козаки» (Ізмаїльський ліцей «Політехнічний») посів I місце на районному та V місце на обласному етапах. Катлабузька ТГ: команди громади вибороли III місце на районному етапі. Підвищення кваліфікації пройшла керівник рою Наталія Захарова у вишколі «Холоднороська січ - 2026» у форматі польового таборування в Черкаській області.

Значна увага в закладах освіти району приділяється взаємодії з військовослужбовцями, ветеранами війни, учасниками бойових дій та волонтерами. Зустрічі з ними дають можливість

СЕД АСКОД Ізмаїльська районна державна адміністрація

ДОКУМЕНТ № 1/1/01-34/6886 від 25.09.2026

Сертифікат 5E984D526F82F38F04000000486CBD01CAB65607

Підписувач АБАШЕВ РОДІОН АНАТОЛІЙОВИЧ

Дійсний з 16.03.2026 10:09:15 по 16.03.2027 23:59:59

ахисниками, дізнаватися про їхній досвід, важливості України. Традиційними стали уроки

мужності, які проводяться за участю військовослужбовців ЗСУ, 17 прикордонного загону ім. Олександра Жуковського, Національної гвардії України та ГО «Вулик»

Окремим напрямом діяльності наших закладів освіти в системі національно – патріотичного виховання хочу виділити меморіальну роботу, ветеранську політику та вшанування пам'яті. Так з метою увічнення полеглих захисників та захисниць України в закладах освіти проводиться робота зі встановлення меморіальних дошок (Кілійська ТГ: ОЗО №4 — 6 шт., ЗЗСО №2 — 2 шт., Лісківський ЗЗСО — 4 шт., Дмитрівський ЗЗСО — 1 шт.), оформлені куточки пам'яті («Вічна слава Героям!», «Герої не вмирають!»). Також у Кілійській ТГ розпочалася робота з укладання «Книги Пошани»- узагальнення інформації про загиблих випускників, - Захисників і Захисниць, розвивається музейна справа в окремих громадах, зокрема пройшов реєстрацію історичний музей «Берегиня» (Лісківський ЗЗСО), функціонують музеї в ОЗО «Катлабузький ліцей», Острівненській гімназії та військово-історичний музей в м. Ізмаїл. Впродовж року в закладах освіти Ізмаїльського району проводились Всеукраїнська акція «Сонях», забіг «Шаную воїнів, біжу за Героїв України», акція «Голоси дітей» (до Дня безневинних дітей — жертв агресії) та ін.

Також освітні заклади територіальних громад району активно залучаються до волонтерської та благодійної діяльності на підтримку Збройних Сил України: проводяться благодійні ярмарки, акції, збори необхідних речей, коштів, зокрема «Разом до перемоги!», «Великодній кошик для військових», «Смаколики захисникам» та ін. Зібрані кошти та закуплено дрони, системи РЕБ, тепловізори, станції ESOFlow та автомобіль для передової. Важливо, що до таких ініціатив долучаються учні, педагогічні працівники та батьки.

Варто відмітити й інноваційне соціальне співробітництво, яке сьогодні розвивається в закладах освіти Ізмаїльського району. Так у Ларжанському ліцеї (Саф'янівська громада) впроваджено проєкт «Кришечки збери — Україні допоможи!» (на виготовлення протезів). Діє шкільне соціальне підприємство «Larga» із пошиття тактичних сумок та муфт для захисників. За систематичну допомогу 88-му окремому батальйону морської піхоти заклади освіти Катлабузької ТГ нагороджені подяками та прапорами підрозділу. Прапором та подякою 3 прикордонного загону імені Героя України полковника Євгенія Пікуса нагороджений Відділ освіти, молоді та спорту Вилківської міської ради.

І на завершення хочу зазначити, що досвід територіальних громад Ізмаїльського району свідчить про те, що національно – патріотичне та військово – патріотичне виховання в закладах освіти здійснюється комплексно та системно, а результатом цієї роботи є формування в учнів української та громадянської ідентичності, почуття патріотизму, відповідальності за майбутнє держави, поваги до захисників України, та готовності бути активними та відповідальними громадянами своєї держави.

ОДЕСЬКА РАЙОННА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ОДЕСЬКА РАЙОННА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ

проспект Шевченка, 4, м.Одеса, 65032, тел: (048) 705 54 45
E-mail: od.rda@od.gov.ua веб-сайт: <https://odrda.od.gov.ua/> Код ЄДРПОУ 44010662

від _____ 20__ р. № _____

на № _____ від _____ 20__ р.

Департамент освіти і науки
Одеської обласної державної
(військової) адміністрації

На виконання листа Одеської обласної державної (військової) адміністрації від 16.09.2026 № 5/01-38/13672/2-26 щодо підготовки до чергового розширеного засідання координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Одеській обласній державній адміністрації Одеська районна державної (військової) адміністрації повідомляє наступне.

Національно-патріотичне та військово-патріотичне виховання є одним із пріоритетних напрямів виховної роботи у закладах загальної середньої освіти Одеського району. Організація відповідної роботи здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022 № 527, зі змінами, внесеними наказом від 23.06.2022 № 586, «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України».

На виконання Указу Президента України від 16.03.2022 року № 143/2022 «Про загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України» з метою вшанування пам'яті загиблих Захисників і Захисниць України та цивільних громадян, які загинули внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, збереження пам'яті про їхній подвиг і жертвність, а також формування в суспільстві почуття поваги до загиблих та усвідомлення ціни миру й свободи в закладах освіти о 9.00 оголошується хвилина мовчання.

У закладах освіти систематично проводяться тематичні виховні години, уроки та години спілкування, інформаційно-просвітницькі заходи, виставки дитячих малюнків і творчих робіт, присвячені історії України, державотворенню, державним символам, героїзму Захисників і Захисниць України та збереженню історичної пам'яті. Зокрема, організовуються виставки,

СЕД АСКОД Одеська районна державна адміністрація
ДОКУМЕНТ № 7757/02-23/26/7 від 25.09.2026
Сертифікат 5E984D526F82F38F0400000045061F013FE4E707
Підписувач КИЩЕНКО ВІТАЛІЙ ВАСИЛЬОВИЧ
Дійсний з 26.08.2026 12:36:41 по 26.08.2027 23:59:59

присвячені пам'яті Захисників України, які загинули у боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України.

У приміщеннях закладів освіти, зокрема у шкільних музеях, вестибюлях та класних кімнатах, оформлюються тематичні куточки та інформаційні стенди, присвячені Героям України.

За сприяння громадських організацій, батьківської спільноти та військовослужбовців, з метою увічнення пам'яті учнів-випускників – Захисників і Захисниць України, які віддали своє життя за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України, на фасадах закладів освіти встановлюються меморіальні дошки на честь загиблих Захисників і Захисниць України та проводяться заходи з їх урочистого відкриття.

Протягом навчального року проведено:

До Дня Соборності України:

- тиждень державності “Моя Україна - найкраща у світі” проведено в ліцеях Різноманітними заходами класні керівники виховують у школярів почуття патріотизму, національної гідності, усвідомлення своєї етнічної спільноти, відчуття приналежності до України, формують активну громадянську позицію;

- учасники освітнього процесу долучилися до акції ланцюг єднання "Єднаємось заради Перемоги!";

- учні ЗЗСО долучаються до проведення заходів з нагоди Дня Соборності України. Зокрема учні Овідіопольської територіальної громади на знак єдності утворили живий Тризуб України, як символ того, що лише в єдності наша сила, що тільки разом ми здатні творити наше майбутнє.

- учнівське самоврядування Маяківської сільської територіальної громади провело челендж до Дня Соборності України "Подай руку - вшануй Злуку!". Наша єдність - наша зброя.

До Дня Державного Герба України:

- тематичні уроки, інформаційні години, історичні лекції «Тризуб – символ сили та єдності України», «День Державного Герба».

До Дня Небесної Сотні України:

- інформаційні години, тематичні уроки, класні години «Небесня Сотня: у серцях назавжди», «Наш дух не зламати. Свободу не вбити», «Хто такі Герої Небесної Сотні? Що вам про них відомо?», «Нові часи, нові Герої».

До Дня спротиву окупації Автономної Республіки Крим та міста Севастополя:

- тематичні виховні години «Крим – це Україна», «День початку українського спротиву»;

- патріотичні години «Мій Крим у серці України»;

- інформаційний вісник «Крим – це Україна»;

- години спілкування «Крим – це частина нашої Батьківщини»;

- історичний екскурс "Крим - Україна: разом і назавжди";

перегляд відеопрезентацій "26 лютого - День спротиву окупації Автономної Республіки Крим";

-інформаційний дайджест "Спротив триває: пам'ятаємо про Крим".

До Дня Державного Гімну України:

-інформаційно-просвітницькі заходи про історію створення гімну, його авторів, значення державних символів та їхню роль у формуванні національної свідомості молодого покоління.

До Дня пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу:

- інфографіка «Кримські татари: боротьба за право бути вдома»;

-уроки пам'яті «Геноцид кримськотатарського народу. Історія трагедії»;

-історичні години «Незламний народ у вигнанні», «Депортація кримських татар: трагедія та уроки історії»;

-години спілкування «Доля народу»;

-перегляд документального відео «Депортація кримських татар. Реальна історія»;

-виставка книжок «"Крим: депортація – біль кримських татар»;

-перегляд навчального відео з обговоренням «Депортація кримських татар»;

-уроки-роздуми «Слідами депортації: історія кримських татар».

До Дня пам'яті та перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939-1945 років:

- упорядкування могил ветеранів Другої світової війни;

- пам'ятні та патріотичні заходи, спрямовані на вшанування подвигу захисників рідної землі та збереження історичної пам'яті. Класні керівники провели уроки пам'яті, години мужності, патріотичні інформаційні хвилинки, інтегровані заняття, уроки спомини;

- відеовітання з днем пам'яті та перемоги, підготовлені учнями;

- акція «Маки пам'яті». Виготовлення символічних червоних маків та покладання квітів до пам'ятників загиблим воїнам у Другій світовій війні.

До Дня пам'яті Захисників і Захисниць України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність:

- долучилися до важливої й символічної акція «Стіл пам'яті», яка покликана вшанувати Захисників і Захисниць України, які віддали найдорожче — своє життя — заради свободи, незалежності та мирного майбутнього нашої держави.

В ЗЗСО Одеського району систематично проводяться години мужності, на які запрошуються діючі військовослужбовці, ветерани та ветеранки. В ході зустрічей військові діляться власним досвідом служби, розповідають про важливість єдності, патріотизму, сили духу та відповідальності кожного громадянина перед своєю державою.

До Дня Державного Прапора України та Дня Незалежності України

У серпні 2026 року з нагоди Дня Державного Прапора України та Дня Незалежності України в закладах освіти проведено тематичні заходи,

спрямовані на усвідомлення значення незалежності та суверенітету держави, повагу до державних символів, формування громадянської відповідальності та шанобливого ставлення до історії України.

До Дня миру

21 вересня 2026 року, з нагоди Дня миру, у закладах освіти проведено тематичні виховні години, уроки та години спілкування, інформаційно-просвітницькі заходи, виставки дитячих малюнків і творчих робіт, спрямовані на формування культури миру, взаємоповаги, толерантності та усвідомлення цінності миру.

До Дня партизанської слави

22 вересня 2026 року, до Дня партизанської слави, проведено тематичні уроки пам'яті, історичні години, бесіди та інформаційно-просвітницькі заходи, присвячені руху Опору, боротьбі українського народу за свободу і незалежність та вшануванню героїзму борців за незалежність України.

В межах Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») проведено заходи, спрямовані на розвиток національно-патріотичних цінностей, фізичної витривалості, командної взаємодії та відповідального ставлення до громадянського обов'язку.

19 травня 2026 року проведено районний етап гри, в якому взяли участь 15 команд у двох вікових категоріях.

Важливим напрямом підтримки Захисників України є також благодійна діяльність. У межах акції «Перше вересня без квітів» учасники освітнього процесу долучалися до збору медикаментів, засобів особистої гігієни, одягу, солодоців та інших необхідних речей для військовослужбовців, які проходять лікування та реабілітацію у шпиталях і медичних закладах. Зазначені заходи сприяють утворенню української національної та громадянської ідентичності, формуванню почуття патріотизму, поваги до історії та культури України, громадянської відповідальності, а також збереженню історичної пам'яті.

Виконувач обов'язків
голови (начальника)

Віталій КИЩЕНКО

Каранфілова Вікторія
(048) 705 41 81

Доповідь на тему:

1. «Діяльність координаційних рад з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності в Подільському районі Одеської області за результатами I півріччя 2026 року»

В умовах сучасних викликів, що постали перед Україною, питання формування та зміцнення української національної та громадянської ідентичності набуває особливої ваги. Саме національна ідентичність є важливим чинником консолідації суспільства, зміцнення державності, збереження культурної спадщини, історичної пам'яті, української мови та традицій. Вона формує у громадян усвідомлення власної належності до українського народу, відповідальність за майбутнє держави та готовність брати активну участь у її розбудові.

З метою забезпечення системного підходу до реалізації державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності в територіальних громадах Подільського району створено координаційні ради, діяльність яких спрямована на об'єднання зусиль органів місцевого самоврядування, державних установ, закладів освіти, культури, молодіжних організацій, громадських об'єднань та активних громадян.

Основними завданнями координаційних рад є формування національної свідомості населення, утвердження патріотичних цінностей, розвиток громадянської активності, популяризація української культури та історії, а також створення умов для виховання молодого покоління в дусі поваги до державних символів, національних традицій та демократичних цінностей. Важливим напрямом роботи залишається донесення до кожного жителя громади усвідомлення значення власної української та громадянської ідентичності як невід'ємної складової успішного розвитку держави.

Станом на I півріччя 2026 року координаційні ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності створені та функціонують майже у всіх територіальних громадах Подільського району Одеської області. Водночас у Кодимській територіальній громаді така рада поки не створена. У Любашівській територіальній громаді прийнято рішення про створення координаційної ради та затверджено відповідне положення, однак наразі триває процес формування її персонального складу.

Формою діяльності координаційних рад є проведення планових засідань, які відбуваються відповідно до затверджених планів роботи та не рідше одного разу на квартал. Під час засідань розглядаються актуальні питання реалізації державної політики у сфері національно-патріотичного виховання, аналізуються результати проведених заходів, обговорюються перспективні напрями роботи, напрацьовуються рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності відповідних суб'єктів.

діяльності та розпочато підготовку проєктів місцевих цільових програм з утвердження української національної та громадянської ідентичності на 2026–2029 роки. Реалізація таких програм сприятиме систематизації заходів, залученню додаткових ресурсів та забезпеченню сталого розвитку відповідної сфери на місцевому рівні.

Відповідно до затверджених планів роботи протягом звітного періоду територіальними громадами Подільського району проведено значну кількість заходів, спрямованих на зміцнення української національної та громадянської ідентичності.

Зокрема, організовано та проведено низку просвітницьких заходів: лекцій, тренінгів, круглих столів, конференцій, семінарів та тематичних зустрічей, присвячених питанням історії України, національної пам'яті, громадянської відповідальності та ролі кожного громадянина у розбудові демократичної держави.

Особлива увага приділялася реалізації національно-патріотичних проєктів у закладах освіти. У школах району проводилися тематичні уроки, виховні години, зустрічі з військовослужбовцями та ветеранами, конкурси, вікторини, флешмоби та акції патріотичного спрямування. Активно до відповідної роботи долучалися учнівське самоврядування, молодіжні ради та громадські організації.

У громадах району відзначалися державні свята та пам'ятні дати, серед яких День Соборності України, День Героїв Небесної Сотні, День українського добровольця, День Конституції України, День пам'яті та перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939–1945 років, День Героїв та інші важливі події української історії. Проведені заходи сприяли популяризації національних цінностей та зміцненню історичної пам'яті.

Важливою складовою роботи стали культурно-мистецькі та творчі заходи. У закладах культури, бібліотеках, музеях та освітніх установах проводилися виставки, фестивалі, концерти, творчі зустрічі, майстер-класи та ярмарки, спрямовані на популяризацію українських народних традицій, звичаїв, ремесел та сучасної української культури.

Значна увага приділялася інформаційно-просвітницькій діяльності. Органами місцевого самоврядування, закладами освіти та культури забезпечувалося висвітлення тематичних заходів у засобах масової інформації та соціальних мережах. Розроблялися та поширювалися інформаційні матеріали щодо історії українського державотворення, видатних постатей України, державних символів та культурної спадщини. Проводилася робота з протидії дезінформації та поширення достовірної інформації про історію та сьогодення України.

Важливим елементом національно-патріотичного виховання молоді стало проведення у 2025/2026 навчальному році I (районного) етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). Участь у грі сприяла формуванню у молодого покоління почуття відповідальності,

командного духу, поваги до військових традицій українського народу та готовності до захисту держави.

Окремо слід відзначити проведення у громадах Подільського району масштабних заходів до 20-ї річниці Всесвітнього дня вишиванки. Святкові фестивалі, виставки, флешмоби, патріотичні ходи та фотопроекти об'єднали тисячі жителів району навколо символу української національної єдності та культурної спадщини. Такі заходи стали яскравим прикладом збереження та популяризації українських традицій серед різних вікових категорій населення.

Підсумовуючи результати роботи за I півріччя 2026 року, можна констатувати, що координаційні ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності в Подільському районі Одеської області стали дієвим механізмом взаємодії між органами влади, закладами освіти, культури, громадськими організаціями та громадськістю. Їх діяльність сприяє консолідації суспільства, формуванню патріотичної свідомості, зміцненню громадянської відповідальності та збереженню національної самобутності.

Разом з тим, серед пріоритетних завдань на друге півріччя 2026 року залишається завершення створення координаційних рад у всіх територіальних громадах району, затвердження місцевих цільових програм з утвердження української національної та громадянської ідентичності, розширення співпраці з інститутами громадянського суспільства, залучення молоді до реалізації патріотичних проєктів та впровадження нових форм просвітницької роботи.

Лише спільними зусиллями державних органів, органів місцевого самоврядування, освітян, працівників культури та громадськості можливо забезпечити подальше зміцнення української національної та громадянської ідентичності, що є запорукою сильної, незалежної та успішної України.

2. «Про національно-патріотичне та військово-патріотичне виховання в закладах освіти Подільського району Одеської області»

Подільський район Одеської області має свої історичні, культурні та соціальні особливості, які можуть бути використані як важливий ресурс для патріотичного виховання учнів.

Особливого значення набуває краєзнавча робота. Вивчення історії населеного пункту, громади, району, визначних місць і видатних земляків дає можливість учням краще усвідомити зв'язок між історією своєї родини, рідного краю та історією України.

Військово-патріотичне виховання є важливою складовою загального патріотичного виховання. Воно спрямоване на формування в молоді готовності до відповідального виконання громадянських обов'язків, поваги до військової служби та захисників України, а також необхідних знань і навичок безпечної поведінки.

Особливого значення набуває практична спрямованість такої роботи. Учні повинні мати можливість отримувати знання з питань цивільного захисту, домедичної допомоги, мінної безпеки, правил поведінки під час надзвичайних ситуацій та інших аспектів безпеки.

У межах освітнього процесу проводяться:

- тематичні заняття з безпеки;
- практичні тренування з надання домедичної допомоги;
- заходи з мінної безпеки;
- спортивні та військово-патріотичні змагання;
- зустрічі з військовослужбовцями;
- тематичні виставки та презентації;
- заняття з цивільного захисту;
- заходи, присвячені історії українського війська;
- конкурси та учнівські проекти військово-патріотичного спрямування.

При цьому важливо дотримуватися принципів вікової відповідності, безпеки та педагогічної доцільності.

Важливим напрямом роботи є залучення учнів до посиленої волонтерської та благодійної діяльності.

Участь школярів у благодійних ярмарках, акціях підтримки, виготовленні листівок і оберегів, допомозі громаді, екологічних та соціальних проєктах формує відповідальність, взаємодопомогу, людяність та розуміння власної причетності до життя суспільства.

Водночас волонтерська діяльність має бути добровільною, безпечною та відповідати віку дітей.

Сучасне патріотичне виховання потребує використання різноманітних форм роботи. Поряд із традиційними уроками та виховними годинами в закладах освіти Подільського району використовується проєктне навчання, інтерактивні технології, цифрові ресурси, учнівські дослідження та командну роботу.

Ефективними можуть бути:

- освітні та краєзнавчі проєкти;
- створення цифрових виставок;
- відеоінтерв'ю з мешканцями громади;
- дослідження історії родини;
- шкільні музеї та куточки пам'яті;
- тематичні флешмоби;
- дискусії та круглі столи;
- учнівські конференції;
- спортивні заходи;
- волонтерські ініціативи;
- міжшкільні проєкти.

Особливо важливо, щоб учень є не пасивним учасником заходу, а безпосереднім творцем освітнього продукту.

Інформаційна довідка
про стан національно-патріотичного та військово-патріотичного
виховання в закладах освіти Роздільнянського району

Національно-патріотичне та військово-патріотичне виховання дітей і молоді є одним із важливих напрямів діяльності закладів освіти Роздільнянського району та спрямоване на формування в учнів почуття патріотизму, національної свідомості, громадянської відповідальності, поваги до державних символів України, її історії, культури та традицій.

У закладах освіти систематично проводяться тематичні години спілкування, уроки мужності, виховні години, інформаційні хвилини, виставки, конкурси, флешмоби, патріотичні акції, спортивно-патріотичні змагання та інші заходи.

Особлива увага приділяється відзначенню державних та пам'ятних дат, зокрема Дня Незалежності України, Дня Державного Прапора України, Дня захисників і захисниць України, Дня Соборності України, Дня пам'яті Героїв Небесної Сотні, Дня пам'яті та перемоги над нацизмом у Другій світовій війні, Дня української писемності та мови, Шевченківських днів та інших важливих для українського суспільства дат.

Військово-патріотичне виховання реалізується, зокрема, під час вивчення предмета «Захист України», проведення практичних занять, тренувань та заходів з безпеки життєдіяльності. Учні набувають знань і практичних навичок із домедичної допомоги, цивільного захисту, мінної безпеки, правил поведінки під час повітряної тривоги та інших загроз.

Осередки «Захист України» створені у 7 закладах загальної середньої освіти району, а саме:

- Степанівський опорний ліцей Степанівської сільської ради;
- Кучурганський ліцей ім. П.М. Каплуна Лиманської селищної ради;
- Новоборисівський опорний ліцей Новоборисівської сільської ради;
- Захарівський опорний ліцей Захарівської селищної ради;
- Роздільнянський міський ліцей № 1 Роздільнянської міської ради;
- Затишанський ліцей Затишанської селищної ради;
- Великомихайлівський опорний ліцей Великомихайлівської селищної ради.

Важливою складовою національно-патріотичного та військово-патріотичного виховання учнівської молоді є Всеукраїнська дитячо-юнацька військово-патріотична гра «Сокіл» («Джура»).

У поточному році районний етап Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») відбувся на базі Захарівської

територіальної громади. У заході взяли участь 10 команд територіальних громад району.

Проведення районного етапу стало можливістю для учнівської молоді продемонструвати не лише фізичну підготовку та практичні навички, а й знання з історії України, традицій українського козацтва, військової справи, цивільного захисту та надання домедичної допомоги.

За результатами районного етапу команди Великомихайлівської та Захарівської територіальних громад представляли Роздільнянський район на обласному етапі гри «Сокіл» («Джура»).

Участь команд району в обласному етапі свідчить про системність роботи закладів освіти щодо національно-патріотичного та військово-патріотичного виховання, а також про активне залучення учнівської молоді до заходів, спрямованих на формування громадянської свідомості, патріотичних цінностей та готовності до захисту України.

Окремим напрямом є волонтерська діяльність учнівських та педагогічних колективів. У закладах освіти організовуються благодійні ярмарки, акції зі збору необхідних речей для військовослужбовців, виготовлення оберегів, листів та вітальних матеріалів для захисників України. Такі ініціативи сприяють формуванню в дітей почуття відповідальності, солідарності та готовності допомагати іншим.

Важливе місце посідає співпраця закладів освіти з органами місцевого самоврядування, військовослужбовцями, ветеранами, представниками ДСНС, Національної поліції, громадськими та волонтерськими організаціями.

Разом із тим, сучасні виклики потребують подальшого удосконалення системи національно-патріотичного та військово-патріотичного виховання. Актуальними залишаються питання забезпечення закладів освіти необхідним навчальним обладнанням, розвитку практичної складової військово-патріотичного виховання, розширення співпраці з ветеранами та захисниками України, а також створення умов для системної роботи з національною пам'яттю та формування української ідентичності.